

VÄRMLANDS ANOR

Nr 4 December 2019 Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening Årgång 36

En torparfamilj på Ruderud under Snuterud i Eds socken. Torpare Axel Wilhelm Kvarnström, f 29 november 1871 i Ed - hustrun Karolina Elisabet Johansson, f 23 december 1873 i Ed - barnen Berta Kristina, f 2 februari 1902 i Ruderud och Gerda Viktoria, f 13 januari 1903 i Ruderud. Kvinnan till höger är okänd.

Foto: Karl E Rud. Han var den sist antagne indelte soldaten i Värmlands Regemente, och var soldat 1900-1902 här på Ruderud, som var soldattorp under hemmanet Snuterud i Eds socken. Han flyttade till Knöstad i Kila 1904.

VärmlandsAnor

Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandsAnor, men glöm inte att ange källa. Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse. Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag.

ISSN 1400-1047 Upplaga 1700 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör

Carl-Johan Ivarsson, Finnögatan 4 B, 614 33 Söderköping
Tel 070-2253245, redaktor@varmlandsrotter.se

Layout

Kerstin Osterman, KEOZ, Skattkärr

Tryck

City Tryck i Karlstad AB

Föreningsfakta

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse.

Föreningens adress

c/o Lars-Göran Jansson, Ingalills väg 10,
656 38 Karlstad. Tel. 054-83 75 81
E-post: ordförande@varmlandsrotter.se
Organisationsnummer 873201-6897

Medlemsfrågor

Elisabeth Björkman: medlem@varmlandsrotter.se

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 170 kr för ordinarie medlem och 60 kr för familjemedlem till svenskt plusgiro 46 96 60-5.
Medlemmar i Norge betalar 220 norska kronor till norskt postgiro 7877 08 16652.

Hemsida och e-mail

www.varmlandsrotter.se
e-mail vsf@varmlandsrotter.se

Föreningens styrelse

Ordförande Lars-Göran Jansson,

Ingalills väg 10, 656 38 Karlstad. Tel. 054-83 75 81

Vice ordförande Britt-Marie Johansson, Bokliden 41,
667 33 Forshaga Tel. 070-530 63 30

Sekreterare Gunnar Jonsson, Sveavägen 6 C,
66141 Säffle. Tel. 0533-105 59

Kassör Elisabeth Björkman, Önerud 161,
655 91 Karlstad. 054-53 90 74

Ledamöter

Eva Lejrin, Orrholmsgatan 3, lgh 1603,
652 15 Karlstad. Tel. 070-6859960

Sonja Skagerud Östlund, Cederroths väg 1,
663 33 Skoghäll. Tel. 054-51 73 34

Ulf Fritzon, Forsgatan 8, 667 34 Forshaga
Tel. 070-530 14 15

Berith Hemmingberg, Smedsgatan 9 A,
684 30 Munkfors Tel. 076-914 01 97

INNEHÅLL

- 3 **Historien om Thomas og Pernille, Foreldrene til Olof Thomasson, del 2, Arild Thomassen**
- 9 **Ur andra medlemsblad**
- 10 **Kyrkoboksregistrerarna – föreningens okända hjältar, Ulf Fritzon**
- 12 **Finn fem fel - vådan av att uppdatera sitt släktträd på nätet utan att kontrollera källor, Anders Möller**
- 14 **Karl XII:s besök i Borgvik - myt eller sanning? Peter Borg**
- 17 **Kallelse till årsmöte**
- 18 **Ordförande har ordet**
- 18 **Besök i Ölserud**
- 19 **Smedbergsände och vägen över Sörmon, Bertil Olsson**
- 20 **Antavla nr 228**
- 22 **Antavla nr 229**
- 24 **Höstens program 2019**

Redaktörens ruta

I slutet av oktober fick jag än en gång chansen att göra en resa till USA. Förutom Chicago stod tre för mig nya delstater på programmet: Michigan, Ohio och Indiana.

Dessa tre delstater tillhör det så kallade ”Rostbältet”, under 1900-talet en blomstrande del av USA med många fabriksstäder, framför allt med anknytning till fordonsindustrin. Idag kämpar denna region med att anpassa sig till en förändrad omvärld. De tre delstaterna vanns alla av Donald Trump i 2016 års presidentval.

Jag träffade högst levande släkt men gjorde också lyckosamma besök på en rad begravningsplatser. I USA rubbas normalt inte gamla gravar och det går ofta att hitta mer än 100 år gamla gravstenar om man vet var man ska leta. Det gör också amerikanerna så besvikna när de inte hittar farfars morfars gravsten på kyrkogården i Stavnäs, eller var de nu kan leta. Men man behöver inte resa hela vägen över Atlanten för att hitta gravar. Sajten www.findagrave.com är ett utmärkt hjälpmedel.

Kanske kan det bli någon artikel i medlemstidningen under 2020 om det som jag fann. Men till dess får ni gärna skicka in mer artiklar, och även antavlor. Just nu har vi en del material i ”skafferiet” men behovet är alltid stort, och det finns så mycket att berätta.

Vi som gör tidningen vill önska alla läsare en God Jul och välkomna åter 2020! Glöm inte att förnya medlemsavgiften!

Manusstopp för 2020:1 är 10 februari 2020

Historien om Thomas og Pernille

Foreldrene til Olof Thomasson, del 2.

Av Arild Thomassen

Olof Thomasson, skogfinnen som slo seg opp på Austmarka i Kongsvinger kommune og bosatte seg på Svensmoen i 1872, er mye omtalt i Vinger bygdebok og i andre lokalhistoriske bøker. Men vi vet ingenting om hans foreldre. Hvor kom de fra og under hvilke kår levde de? Det har også vært usikkerhet om Olofs fødested. Med denne artikkelen prøver jeg å belyse disse spørsmålene. I den anledningen ønsker jeg å rette en stor takk til slektsforskerne Ole Planthin (København), og Lenah Hedin (Säffle), som har vært til uvurderlig hjelp for meg i dette arbeidet.

Fortsättning från föregående nummer (red.anm.)

Drapet i Tväråna¹

Det var to herregårder i Östmark på 1800-tallet, Konradsfors og Tväråna. Tväråna herregård var en av fire eiendommer under hemmanet Tväråna som strakk seg fra sideelven Tvärå og sydover langs østsiden av Rördån nord for Östmark. Inspektør Jan Petter Schröder, en tidligere bokholder ved Konradsfors bruk, kjøpte gården og flyttet dit i 1844². Schröder var en driftig man som skapte mye

aktivitet på Tväråna. Han satte opp en handelsbod ved landevegen og fikk rettighet til å drive landhandel i 1847. Han bygde kvern ved elven og ansatte egen møller. Han anla også et parklignende område med gangveger, hvilebenker og bord³. Det var et sted med stor aktivitet på den tiden. I dag eksisterer ikke lenger Tväråna som stedsnavn og et magasin er den eneste bygningen som står igjen på eiendommen fra den tiden.

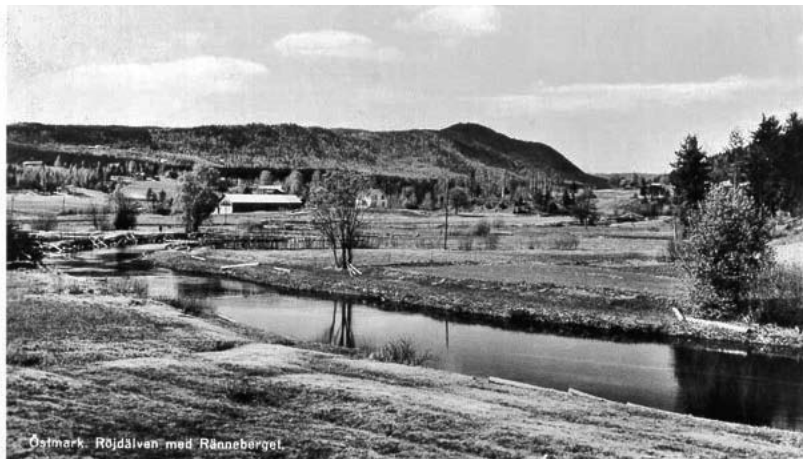
Onsdag formiddag, 21. februar 1849, kjører Thomas Olofsson på landevegen gjennom Tväråna med hest og slede og et lass med tømmer (eller plank). Han stopper utenfor grinden til det lille torpet Perkobacken, som lå 120 meter fra hovedbygningen til Tväråna herregård, og går inn i torpstuen. Perkobacken var hjemmet til enken Maja Larsdotter. Det var trolig et lokalt møtested hvor man kunne ta en rast og blant annet få skodd hesten sin. Denne vinterdagen er en rekke personer samlet i Perkobacken.

Magnus Olofsson Lök kom til Perkobacken litt etter Thomas og sa han kom for å feste et klackjern som var løsnet på den ene skoen hans. Nordmannen Thorsten C. Hornbäck

kommer til torpet noe senere, for å sko hesten sin. Da var både Thomas og Magnus ute på tunet sammen med gårdsgutten Lars Anderson og skomaker Anders Andersson. Da Hornbäck var ferdig med å sko hesten gir han hammeren tilbake til gårdsgutten og går inn i torpstuen. Magnus griper tak i hammeren og vrir den ut av hånden til Lars uten å si hva han skal bruke den til. Deretter går Lars, Anders, Thomas og Magnus ut på landevegen og blir stående utenfor grinden.

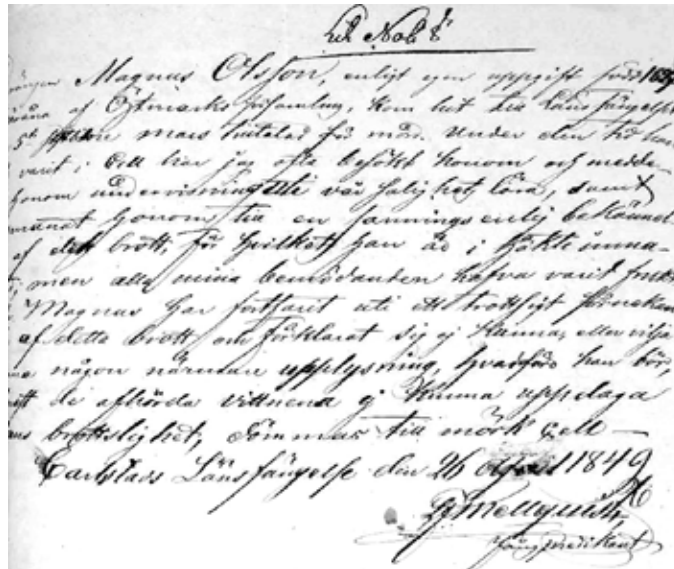
Etter en kort stund går Lars og Anders tilbake og inn i torpstuen, mens Magnus og Thomas blir stående alene ved grinden, trolig i en heftig diskusjon om et pengeoppgjør etter jobben i Norge. Krangelen ender med at Magnus slår Thomas hardt i hodet med hammeren så Thomas faller i bakken. Dette bevitnes av to brødre som var på vei gjennom Tväråna. De forteller i sitt vitneprov at de så fire menn på landevegen utenfor grinden. Den ene holdt en hammer i hånden. Like etter at de passerte grinden hører de jamring. De snur seg og ser at Thomas har falt i bakken, som om han hadde blitt dyttet eller slått. Thomas holder hendene om hodet, reiser seg opp i svime og holder på å falle igjen. Magnus står ved siden av vendt mot Thomas. Ingen andre er å se i nærheten. De beskriver Thomas som lang av vekst og kledd i mørk frakk, mens Magnus er kortere og ikledd spåns (en kort frakk) og lue.

Etter å ha slått Thomas med hammeren går en opphisset Magnus inn til de andre i torpstuen. Han legger hammeren i en vannbøtte i yttergangen. Tjenestejenta på torpet fant den der dagen etter. Straks etter kommer Thomas jamrende inn i stuen, med blod rennende fra et åpent

Landskapet i Östmark mellom Konradsfors og Tväråna med Ränneberget i bakgrunnen. Tväråna herregård lå langs Rördålen der Ränneberget rager høyest. Foto fra arkivet til: *Emigration och Historia, Östmark*.

sår i venstre tinning. Han dekker såret med hånden, peker på Magnus og sier med matt stemme til Hornbäck at Magnus har slått ham med en hammer. Hornbäck spør Magnus hva dette betyr. Magnus svarer noe slikt: «Så som de fortjener, så får de». Han nevner noe om en uenighet mellom ham og Thomas som skal ha funnet sted for en lengre tid tilbake og sier at «Thomas ikke fikk mere enn han tålt vid og fortjente, samt at Thomas da han sistlidne

Prestens Note i rettsprotokollen fra hæradsrätten, datert 28. april 1849.

år varit på arbeid tillsammans med Magnus, røvet i fra ham alle hans penger».⁴

Thomas får bundet et klede om hodet for å stanse blødningen. Etter et kvarter går han alene ut på landevegen, tydelig blek og slapp. Han prøver å komme seg videre med tømmerlasset, men overveldet av smerte må han stoppe etter bare hundre meter. Han går inn i hovedhuset på herregården og blir lagt i en seng hos Schröder. De andre kommer etter og ser Thomas ligge døende med øynene lukket og ute av stand til å snakke. Thomas dør en halvannen time etter at han forlot Perkobacken.

Thomas Olofsson var 43 år gammel da han ble «mördad», som det står i husforhørslengden. Pernille ble alene med syv barn, bare 38 år gammel. Olof var 15 år, mens det yngste barnet Johanna var bare 6 måneder gammel da faren gikk bort.

Dødsdom og benådning

Rettsprosessen mot Magnus Olsson Løk varer i halvannet år og begynner med et møte i Fryksdals øvre tingslags hæradsrett den 5. mars 1849. Her nekter Magnus for all skyld og det blir besluttet at han skal plasseres i Länshäktet i Karlstad. Han dømmes til å gjennomføre religionsundervisning hos

fengselspredikanten. Formålet er at han skal erkjenne og angre sin forbrytelse. Men Magnus nekter hardnakket.

Det innkalles til nytt møte i hæradsrett i april 1849. Møtet holdes i Bada Gästgivargård på østsiden av Övre Fryken. Aktor er lensmann Carl Robsahm. Møtet starter med at Fångpredikant Pastor Lars Fredrik Mellqvist leser opp sin skriftlige attest, basert på Magnus sin religionsundervisning:

«Drengen Magnus Olsson, født 1827 i Tväråna i Östmark församling (i følge egne opplysninger), kom hit til Länsfängelset den 5. mars 1849 tiltalt for mord. I den tiden han har vært i cellen har jeg ofte besøkt ham og gitt ham undervisning i vår salighetslære, samt oppfordret ham til en ærlig bekjennelse av forbrytelsen han sitter inne for. Men alle mine anstrengelser har vært fruktløse. Magnus har fortsatt trassig å nekte for denne forbrytelsen og forklart at han ikke kan eller vil gi noen nærmere opplysninger. Han bør derfor, hvis de hørte vitners beretninger ikke rekker til en fellende dom, dømmes til mørk celle.»

Rettens ordfører oppfordrer Magnus til å tenke grundig igjennom den grove forbrytelsen han er tiltalt for, og prøver på nytt å over-

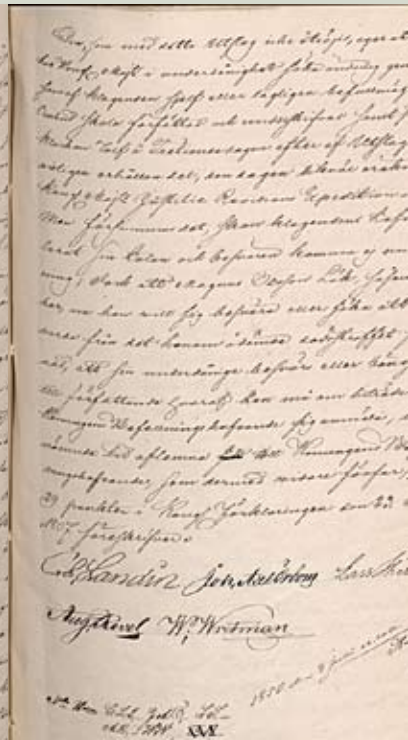
tale ham til bekjenne sin skyld. Den tiltalte formannes til: «å ta inn over seg de viktige lærdommer og formaninger han har fått av sjelesørgeren under fengslingsperioden og med samme inderlighet lytte til samvittighetens stemme, slik at han, som bevis på en sann og oppriktig anger over den alvorlige ugjerning som han med all sannsynlighet har begått, avlegger en fullstendig bekjennelse. Uten en bekjennelse minsker muligheten

til Guds forlatelse ytterligere».

Prestene hadde meget stor makt og innflytelse på den tiden. Men på tross av trusler og formaninger så holder Magnus hardnakket på sine tidligere uttalelser og nekter bestemt å ha øvet vold mot Thomas Olsson. Hæradsretten tror ikke på ham og mener at han er skyldig, basert på de klare bevisene som er lagt fram i saken, og alle vitnemålene. Aktor begjærer dødsstraff, og Magnus dømmes til døden ved halshugging den 28. april 1849.

Dødsdommen blir sendt videre til Svea Hovrätt i Stockholm for kontroll og prøvning. Saken kommer opp i hovrätten høsten samme år. Flere detaljer blir lagt fram og Magnus er nå mer frittalende, men nekter fortsatt for å ha drept Thomas. Han påstår at Thomas skled, falt og slo hodet i bakken. Retten konkluderer med at «det er mer en halvt bevist at Magnus er skyldig i brottet, men at man ikke har fått full bevisning siden Magnus fortsatt nekter å være skyldig».

Hovrätten mener at saken ikke er tilstrekkelig bevist og beslutter at Magnus skal settes i enecelle i Södra Correctionsinrättningen uten omgang med andre personer, for at prestskapet igjen skal kunne formane ham til å bekjenne den forbrytelsen han har begått. På den

Første side i rettsprotokollen fra møte i juli 1850. Protokollen er på 21 sider. I motsetning til rettsprotokollen fra häradsrätten er protokollen fra hovrätten mer lettlest, selv om setningsoppbygningen er gammeldags og setningene aldri tar slutt.

De siste sidene i rettsprotokollen fra Svea Hovrätt datert juli 1850. På nest siste side står det at han dømmes til døden ved halshugging og at han blir bedt om søke kongen om nådig prøving av dommen i underdanighet. Den siste side beskriver gjeldende prosedyre for søknad om benådning etter forskrift fra 1807.

tiden kunne prestene true med at Magnus skulle brenne i helvete om han ikke bekjente udåden.

Magnus innrømmer tilslutt ugjerningen for prestene i Länshäktet og häradshövdingen Anders Jacob Pihlgren blir bedt om å gjennomføre ytterligere undersøkinger ved Frykdahls övre tinglags häradsrätt.

Saken kommer opp til ny prøving i hovrätten sommeren 1850. Det gjennomføres nye grundigere vitneavhør. Og Magnus avgir ny forklaring hvor han innrømmer å ha slått Thomas med hammeren. Han påstår at han tidligere nektet skyld av frykt for den verdslige straffen, som han på den måten håpet å unngå. Videre ønsket han å skåne sin mor og sine søsken for sorg og bekymringer. Magnus beskriver det som skjedde utenfor grinden til Perkobacken slik, omskrevet til norsk:

Thomas hadde gått i forveien for å se til hesten ute på vegen. Magnus hadde stått bøyd ved grinden støt-

tet seg mot gjerdet mens han festet klackjernet med hammeren. Han hører Thomas nærme seg uten å bekymre seg om det før han ser sinnet i ansiktet hans og at Thomas hever hånden for slag. Han husker den gamle striden mellom dem og frykter at Thomas, som er mye større av vekst, skulle skade ham. Magnus reagerer raskt med et slag med hammeren for å redde seg unna. Slaget treffer Thomas i tinningen som faller om på bakken. Magnus løper inn i stuen og gjemmer hammeren i en vannbøtte som står i yttergangen.

Hovretten tror ikke på Magnus sin versjon av hendelsesforløpet og fastholder dødsdommen. Samtidig oppfordrer retten Magnus til å be Kongen om nådig prøving av dommen i underdanighet.

Magnus blir benådet, og får sin straff redusert til 10 års fengsel. Protokollen som stadfester denne endringen i dommen har Riksarkivet i Stockholm ikke klart å fremskaffe. Det er derfor ukjent

hva domstolen har lagt vekt på i sin benådning. Trolig har det vært fordi han tilstår og viser anger. Hans forklaring om at han først nektet for å skåne sin mor og søster kan også ha virket formildende.

Magnus ble satt inn på Långholmen fengsel i Stockholm i november 1850 og løslatt i november 1860 med attesten: ”uppfört sig stilla, ordentligt och väl”! Han reiser hjem til Östmark og bosetter seg hos sin søster som hadde overtatt familiens torp i Tväråna. Fem år senere gifter han seg Maria Nilsdotter og de får flere barn.

Enke i nød og fattigdom

Drapet på Thomas Olofsson må ha vært et stort sjokk for familien. I sorgen hadde sikkert Pernille, Olof og de eldre barna mange tanker og spørsmål om det som hadde skjedd. Hvorfor ble Magnus så arg at han drepte Thomas? Visste familien at det var en konflikt mellom Thomas og Magnus? Hadde Thomas virkelig lurt Magnus for penger, eller var

det bare uenighet og misforståelser dem i mellom. Hva familien visste om bakgrunnen for tragedien vet vi ikke. Drapet på faren og bakgrunnen for hendelsen er trolig en viktig årsak til at Olof fortalte så lite om sin far.

Det var harde tider og lite rom for den fattige familien til å dvele ved sorgen. De ble boende på Kvarnbacken. Pernille reiser trolig rundt på gårdene og syr⁵, for å skaffe ekstra inntekt. Olof arbeider fortsatt på Konradfors bruk, hvor Carl Johan Nilsson er bruksforvalter. Nilsson kom til Konradfors året før Thomas ble drept. Han ble kjent med Olof på bruket. Olof må ha gjort et godt inntrykk på ham. For når Nilsson i 1851⁶ flytter til gården Knuthemmet, litt nord for Konradfors, tar han med seg Olof, som stallkar (dreng).

Carl Johan Nilsson var gift med Sophia Christina Arvidson. De hadde to sønner og fikk en datter mens han var bruksforvalter på Konradfors. Han var en streng bestyrer, men også en støtte for familien i denne vanskelige perioden. Olof fortalte følgende om de tøffe arbeidsforholdene på bruket, gjenfortalt av sønnen Axel:

«Siden ble Olof stallkar på herregården en tid. Det var strengt der, alt måtte være pusset og rent når brukspatronen (her menes nok bruksforvalter Nilsson) kom på inspeksjon om morgenen og med hvite hansker strøk hestene over ryggen. Viste det seg det minste støv, var det stryk å få av ridepiskan.

Om vinteren var han med og kjørte spiker fra bruket over Frykensjøene til Frykstad. Det var ofte svært kaldt og snoen var gjennomtrengende. Det var ikke tale om yttertøy den gang. Det var å springe med og finne på noe leven for å holde

varmen i kroppen. Turen varte i flere dager og natteløp ble det på gårdene hvor det falt seg. Det var bare å gå inn å stikke seg ned i en seng hvor det var plass».

I boken «Frykdalens Finnsocknar» fra 1923, skriver Linus Brodin om den store nøden og fattigdommen i Östmark på denne tiden. I kapitlet «vargatider, nödsår och fantefolk» er Pernille nevnt. Han forteller at det var plagsomt mange rovdyr i Östmark, både bjørn, ulv og gaupe skriver han. Folk ble derfor til tider kalt ut på jakt og de som leverte skinn av rovdyr fikk skuddpremie. Vinteren 1851 hadde to menn og enken Pernille Danielsdatter, slått i hjel hver sin varglo (gaupe i vinterpels). Om det var hun som slo ihjel gaupen, eller om sønnen Olof, eller en annen kar drepte gaupen, for så å la den fattige enken levere skinnen og motta skuddpremien, kan man spekulere i.

Pernille har denne vinteren blitt gravid, og i august 1851 føder Pernille en sønn utenfor ekteskap. Bestyrer Nilsson blir med til dåpen i kirken, og hun gir barnet navnet Carl Johan etter ham. Mannen som høyst sannsynlig er faren, Per Hendrik Rylander, forlot Konradfors bruk og Östmark da Pernille var gravid i femte måned.

På Konradfors bruk kom og gikk det bruksherrer og bokholdere opp gjennom årene. Mange var der bare i en kort periode. Per Henrik Rylander fra Norra Sandsjö i Småland, ble ansatt som bokholder på bruket

i 1847. Han var en 39 år gammel, rastløs ungar som flyttet fra sted til sted. Det som klart peker mot at han er far til gutten, er at når Carl Johan senere konfirmeres, registreres han med etternavnet Rylander. Navnet Rylander anvender han senere i alle sammenhenger.

Barna forlater Kvarnbacken

Da faren ble myrdet bodde alle syv barna hjemme. I tiåret fram til 1860, flytter Olof og fire av hans søsken hjemmefra, mange av dem i svært ung alder. Under oppsummerer jeg det lille jeg vet om deres videre skjebne.

På den tiden faren ble drept, reiser Maja Lisa til Almedals veveri i Göteborg, bare 10 år gammel. Fram til 1859 har vi ingen informasjon om henne. Men da dukker det opp en attest, datert 11/8 -1859⁷, som forteller at hun ble syk og sendt til Hedmarkens Amts sykehus for behandling av venerisk sykdom. Behandlingen ble betalt av veveriet og kostnaden oppgis å være 31 spesidaler og 88 skilling.

I 1851, samme år som Olof flyttet til Knuthemmet, dro den nest eldste sønnen Daniel til Göteborg, 14 år gammel. Tre år senere flytter 19 år gamle Karin til «byn» Östmark, hvor hun trolig har fått seg arbeid. I 1857 gifter hun seg med den ett år eldre arbeidskaren Olof Jonsson i Östmark kirke. De slår seg ned på hjemstedet hans, Ruskåsen. Torpet ligger inne på skogen, ca 5 km sørvest for Kvarnbacken.

Høsten 1859 reiser 14 år gamle Ingeborg til morens søster Lisbeth Danielsdatter, som bor på Skasberget i Grue Finnskog sammen med sin man (Pål Olsen) og syv barn. Ingeborg har trolig fått en stilling som tjenestejente hos tanten. Hun blir kort tid etter gift med Ole Olsen (f. 1834), som er

Svensmoen. Våninghuset til høyre. Bygningen til venstre som nå er revet, inneholdt landhandel. Foto fra Austmarka historielag. Tatt ca 1930.

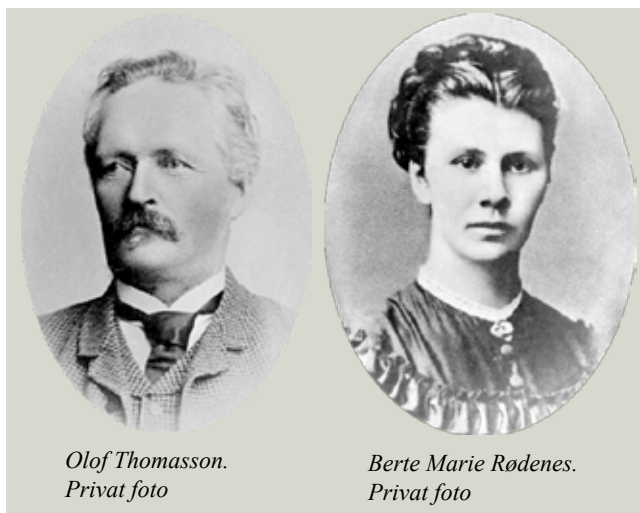
innerst på den lille plassen Veggelustorpet⁸. Torpet, med det lite hyggelige navnet, ligger rett nord for Skasenden. Ole Olsen dør allerede i 1865 og Ingeborg blir enke bare 21 år gammel. Hun blir boende som «logerende» på Veggelustorpet sammen med sin fire år gammel sønn Thomas⁹, og livnærer seg som spinnerske. Torpet huser i tillegg to andre unge enslige mødre, med hver sin «uekte» sønn på syv år. Den ene er spinnerske den andre dagarbeider.

Olof forlater Östmark og slår seg opp på Austmarka

I 1854 skjer det som så ofte skjedde på den tiden. Olof får en datter utenfor ekteskap. Moren er den seks år eldre tjenestejenta Marit Arvidsdotter, som bor i tjenesteboligen på Konradsfors bruk. De dører datteren Maria. Olof bor en kort tid i tjenesteboligen med Marit, før han velger å forlate Östmark. Det har ikke vært mulig å spore opp hva som skjer videre med Marit og datteren. Vi vet ikke om hva slags kontakt Olof kan ha hatt med tjenestejenta og barnet senere. Kanskje hjalp han dem økonomisk.

To år etter fødselen er Olof registrert uten fast arbeid hos Carl Johan Nilsson i Knuthemmet. Han reiser ut av bygda og søker lykken på egen hånd. På den tiden måtte man ha attest fra presten når man skulle flytte fra et sted til et annet. Det skulle vise seg å være vanskelig for Olof. Han forteller selv (gjenfortalt av sønnen Axel):

Da han ble voksen kom utferds-trangen over ham. Han gikk da til presten for å få attesten; de måtte ha det den gang for å få arbeide utenfor bygda. Men det fikk han ikke. Han mente patronen (trolig bruksforvalter C. J. Nilsson) på bruket hadde påvirket presten, da han gjerne ville beholde ham på

Olof Thomasson.
Privat foto

Berte Marie Rødenes.
Privat foto

bruket. Han gikk da meget bedrøvet hjemover. På veien traff han noen kjørere som skulle til Norrland på tømmerkjøring. Disse spurte om han ikke ville være med. Han sprang da hjem og tok et par bukser som hang på veggen og som tilhørte logerende, og ble med til Norrland. Han betalte buksene siden.

Så flakket han om i mange len på forskjellige arbeid. Det var lange veier å gå. En gang gikk han hele 50 mil for å arbeide på kanallegg i Sør-Sverige. Der ble han tatt til formann for 45 menn, da han kunne skrive og regne og fordi han oppførte seg slik at han fikk tiltro. Det var meget slagsmål og drikk der, men han forsøkte å unngå det. Han benyttet kvelden til lesing. De andre kameratene gjorde ofte narr av han for det. Danse hadde han aldri gjort. Han hadde spart seg opp en del penger og begynte nu som handelskar. På vinteren leide han en hest og kjøpte glass på Eda og reiste omkring med. Satte inn vindusruter, reparerte klokker og forskjellig.

På disse turene kom han også inn i Norge, over Grue Finnskog og frem til Roverud gård, som den gang eides av Gunerius Rustad. Her var han en tid som gårdskar, men det varte vist ikke lenge. (Johan) Andreas Gjems som nettopp hadde kjøpt Nesteby gård i Vinger, men selv bodde i Kongsvinger, ble

oppmerksom på ham og fikk ham i arbeid hos seg på gården.

Møtet med den velstående kemneren, Johan Andreas Gjems i Kongsvinger, fikk stor betydning for hans videre karriere. Kort fortalt: Olof blir ansatt av Gjems som gårdsfullmektig på Nesteby i 1858¹⁰. Han får raskt mer ansvar og hjelper Gjems i hans arbeid som tømmermerker og betinger av tømmer på Austmarka.

Etterhvert blir Olof en selvstendig samarbeidspartner med familien Gjems om kjøp og drift av skog og sagbruk på Austmarka. Olof bestyrer gården på Nesteby fram til 1866. Da er det nye og standsmessige hovedhuset på Nesteby ferdig, og Gjems kan bosette seg på gården. Olof flytter til Austmarka og leier seg inn på gården Larsmoen, før han kjøper sin egen gård, Svensmoen+.

I 1872 gifter Olof seg med 28 år gamle Berte Marie Berge fra Rødenes i Østfold. Hun arbeider som telegrafist på Åbogen jernbanestasjon. De flytter inn i det nye våningshuset på Svensmoen, som Olof har fått bygget med faglig bistand av byggmester Schüssler¹¹. De får seks barn i perioden 1873 - 1882.

Berte Marie får slag og dør allerede i 1891, 46 år gammel. Sønnen Axel skriver følgende om moren:

«... da Olaf flyttet til Svensmoen innredet han det nordvestre rommet, som nu er storstue, til butikk med inngang gjennom den sval som er på nordveggen. Som merker var han meget ute og reiste og da var det mor som fikk passe butikken. Det ble nok ofte en hård tårn for henne ved siden av barna og huset og dertil bakte hun det brød som solgtes i butikken.»

Olof døde 30 år senere, i 1921, 88 år gammel. I tillegg til gården, etterlot

han seg landhandleri, sagbruk, mølle og en betydelig skogeiendom.

Karin dør av lungesott og Pernille flytter til Ruskåsen

Sommeren 1863 dør Karin av lungesott (tuberkulose). Den eldste datteren til Thomas og Pernille er da bare 28 år gammel. Enkemannen, Olof Jonsson sitter igjen på Ruskåsen med to små jenter. Pernille velger å flytte fra Kvarnbacken til det øde torpet for å hjelpe svigersønnen. Hun har med seg de tre barna som fortsatt bor hjemme, Johannes, Johanna og Carl Johan.

Det viser seg at Johanna har en funksjonshemming. I perioden 1861 til 1866 får hun derfor fattighjelp. Hun blir konfirmert i 1865. Året etter blir halvbroren Carl Johan konfirmert og registreres med etternavnet Rylander. Samme år deltar Johannes på sin første obligatoriske militærtjeneste, som «beväring», dvs. yngre vernepliktig som kan kalles inn i en beredskapssituasjon.

Olof Jonsson, giftet seg igjen i 1865 med Maria Jonsdotter, og får flere barn med henne. Pernille bor hos svigersønnen på Ruskåsen i ti år. Hun forsørger seg trolig fortsatt som syerske. Sønnene, Johannes og Carl Johan kommer etterhvert i lønnet arbeid.

Når Pernille og Carl Johan senere forlater torpet, blir Johannes boende på Ruskåsen. Han forblir ugift og flytter rundt i bygda for å få seg arbeid. Johannes dør på fattiggården i Östmark i 1919, 77 år gammel.

Pernille besøker Olof og bosetter seg på Långerdud

I 1873, bare noen måneder etter at Olof og Berte Marie fikk sitt første barn, reiser Pernille til Kongsvinger¹². Hun ønsker helt sikkert å besøke familien på Svensmoen. I tillegg vil hun følge sønnen Carl Johan, som kommer til Vinger en måned senere for å gifte seg med Marie Olofsdotter. Marie er bosatt i Kristiania, men hun var opprinnelig fra Stora Bogen på Gunnarskog i Sverige. Hun har to barn fra et tidligere ekteskap. Carl Johan og Marie reiser videre til Danmark og bosetter seg i Kjøbenhavn. Der

får de to døtre, Olivia Emilie og Caroline Marie¹³.

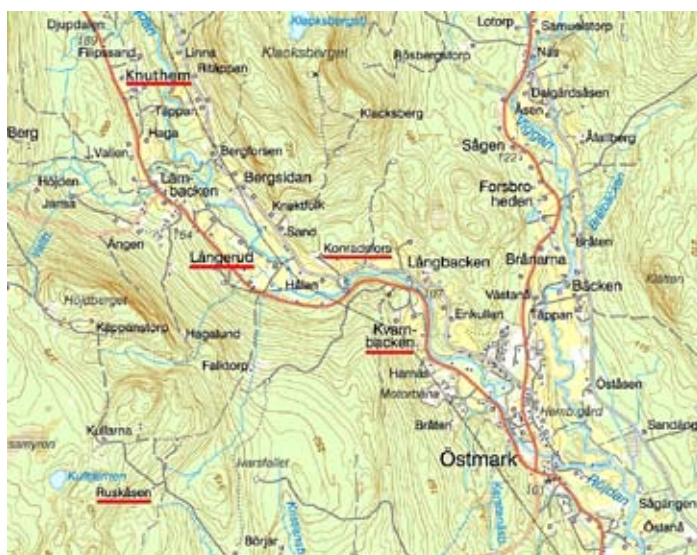
Etter et knapt år i Norge, reiser Pernille tilbake til Östmark. Hun reiser ikke tilbake til Ruskåsen, men leier seg inn på en av gårdene i Långerdud, som ligger mer sentralt i Östmark. Datteren Johanne kommer etter fra Ruskåsen samme år. Moren må fortsatt forsørge Johanne. Det er tenkbart at Olof, som nå er blitt velstående, støtter Pernille økonomisk. I følge sønnen Axel «hjalp han sine slektninger så lenge han levde».

Pernille tilbringer hele sin alderdom på Långerdud. Hun dør der våren 1899, 89 år gammel. En anselig alder på den tiden, for en hardt prøvet kvinne. Hun var enke i 50 år.

Pernille fikk seks barnebarn på Austmarka, to barnebarn på Ruskåsen,

to barnebarn i København og tre barnebarn på Grue Finnskog. Og det er helt sikkert flere som vi ikke vet om.

Sommeren etter at moren døde gifter den nå 50 år gamle Johanna seg med den 19 år gamle Johan Holmgren fra Holmängen. De blir boende på Holmängen resten av livet. Johanna dør i 1930, 81 år gammel. Johan Holmgren dør ti år senere.

Kart over Östmark. Aktuelle stedsnavn er understreket med rødt.

1. Hendelsesforløpet bygger på rettsprotokollene fra häradsrätten och hovrätten.
2. Gården ble registrert som Tväråna Herregård i Värmlands läns kalender 1877
3. Richard Broberg, Torsby förr og nu, 1981
4. Citaten från svenska källor är av artikelförfattaren översatta till norska. Red. anm.
5. Muntlig kilde og derfor noe usikker. Bygger på opplysninger som Olofs barnebarn, Olaf Engebretsen, fikk da han år forhørte seg om sin bestefar og hans foreldre i Östmark.
6. Husförhörslängd 1851-1855
7. Lå i en husförhörslängd AI:16 (1856 -1859) Quarnbacken. Side 33
8. Grueboka, Finnskogen gards og slekthistorie, 1990
9. Folketellingen 1865. I dåpsboken står det at Ingeborg også fødte en datter Lisbeth i 1864 og en søn til, Olaf, i 1866. Deres skjebne er ukjent.
10. Husförhörslängd Östmark Socken, Värmlands Län, AI:17 (1856-1859) Millmarkstorp står det Lös Olof Thomasson 1833 31/3 Djekneli den 1858 8/9 til Næstebý Kongsvinger
11. Schüssler var en tyskfødt byggmester, kjent for sine kirker og jernbanebygg. Han bosatte seg i Kongsvinger hvor han bl.a. tegnet og bygde en rekke flotte sveitserstilvillaer.
12. Husförhörslängd AI:24 (1871-1875) Ruskåsen side 126
13. Caroline Maria er farmor til den danske slektsforskeren Ole Planthth.

Ur andra medlemsblad

Värmlänningar

Diskulogen nr 125 (Föreningen DIS): Mysteriet Alexander Elg av *Lennart Elg*. Om Per August Elg från Liljendal i Rämnen, född 1850, som i USA kallade sig för Alexander Elg.

Flydda Dagar 2019:2 (Linde Bergslags Släktforskarförening): En livsresa från bergsmansbyn Resta till storjordbruk i Värmland av *Eva Carlsson*. Om Anders Eriksson född 16/6 1838 i Ramsberg, död 6/2 1914 i Glänne, Alster.

Næverkonten 2019:2 (Åsnes Finnskog Historielag): Noen tidsbilder fra Gransjøberget av *Else Hanna Tendø*. Flera släktkontakter med Södra Finnskoga, bl.a. Maria Larsdotter (1875-1921) från Säterberget, gift med Julius Guneriusen Gransjøen (1873-1923).

Näverluren 2019:2 (Värmlands Hembygdsförbund): Epoken Blåbärskullen av *Kerstin Meric*. Brytning av ädlare malmer i Värmland. Del 1. Västra Värmland av *Jan Kruse*.

Näverluren 2019:3 (Värmlands Hembygdsförbund): Amerikafrämmande på Kälktorpet i Östra Fågelvik av *Lena Fries*. Ättlingar till Nils Fornell som utvandrade från Lindås i Östra Fågelvik 1866 med sin familj. Brytning av ädlare malmer i Värmland. Del 2. Östra Värmland av *Jan Kruse*.

Skytilen 2019:3 (Romerike Historielag): Kaalstadfamiliens dramatiska flukt av *Steinar Bunæs*. Solveig Elisabeth och Oscar William Kaalstad flydde med sina fyra söner till Sverige över Charlottenberg 1944.

Släktrådet juni 2019 (Nordvärmlands Släktforskarförening): Antavla för Gunborg Henriksson född 6/12 1914 i Asped, Vitsand, död 21/2 2001 i Fryksände. Anor i Nyskoga (Södra Viggen, Digerberget), Vitsand (Rattsjöberg), Fryksände

(Bada), Grue Finnskog, Östmark (Arnsjön) samt Sunne (Askerud). Från Svenneby till Mukimbungu av *Curt Engström*, berättelse om missionären Nils Westlind, född 1854 i Svenneby, Fryksände, död 1895 i Las Palmas på Kanarieöarna. Antavla för missionärens son Petrus Westlind, anor i Fryksände (Åshagen, Rådom, Svenneby) samt på moderns sida i Karlskoga, Knista och Mosjö.

Sysslingen 2019:2 (Södra Roslagens Släktforskarförening): Kopia från tidning med minnesruna för major Reinhold Fellenius, född 23/9 1865 i Svea artilleriregementes församling, död 28/12 1924 i Karlstads stadsförsamling.

Andra

Hallandsfarares Information nr 124 (Hallands Släktforskarförening): Prästen Palmgren och pigorna av *Sven-Arne Svensson*. Historien om kyrkoherden i Södra Hestra och Gryteryd Magnus Palmgren (1808-1872) som beskrevs som en "Silbodalsprästens värdige stallbroder", Silbodal ligger dock inte i Dalsland som beskrivs i artikeln utan i Värmland...

KGF-Nytt nr 145 (Kronobergs Genealogiska Förening): Alfabetiska registret av *Inge Nilsson* – ett hjälpmedel till att nå in i Lantmäteriets Historiska Kartor.

KGF-Nytt nr 146 (Kronobergs Genealogiska Förening): Museum för färgstark folkkonst av Tore Sjöqvist. Reportage från bonadsmuseet i Södra Unnaryd.

Lundagenealogen 2019:2 (Lunds Släktforskarförening): "Lika torr till sitt väsen som till sin corpus" – dåtidens lundabor i levnadsminnen och reseskildringar av *Markus Gunshaga*.

Roten nr 145 (Skelleftebygdens Släktforskarförening): Är du släkt med

Armand "Mondo" Duplantis av *Martin Karlsson*.

Roten nr 146 (Skelleftebygdens Släktforskarförening): Är du släkt med Adam Larsson? (ishockeyspelare i Skellefteå AIK, Edmonton Oilers och Tre Kronor).

Slekt og Data 2019:1 (Slekt og Data): Tema: "Kommunale arkiver", bl. a. om kommunala folkräkningar, fattigväsande, hälsoväsande, skatter och avgifter, kommunal politik m.m. Dessutom om Stortingsarkivet och Nasjonalbibliotekets privata arkiv.

Slekt og Data 2019:2 (Slekt og Data): Tema: "Gård og grunn", bl. a. om källor till egendomar, brandförsäkringar, flygfoton som källor, "husmannsvesendet", och den snart tillgängliga folkräkning 1920. Samt om norska efternamn, där patronymikon inte är så vanligt som gårdsnamn. Flygfoton från hela Norge finns tillgängliga helt gratis på www.nb.no/nbdigital/wideroe/

Medlemsavgift – dags igen!

Så är det snart årsskifte, och det är dags att betala medlemsavgiften. Använd gärna det bifogade bladet. Oavsett om ni använder det eller betalar via internet, så ange tydligt vem som betalningen berör.

Tänk på att påminnelser kostar både tid och pengar för föreningen. Meddela kassor@varmlandsrotter.se om ni flyttar eller om ni av någon anledning önskar avsluta medlemskapet, så slipper vi påminna i onödan.

Välkomna in i år 2020!

Kyrkoboksregistrerarna – föreningens okända hjältar

av Ulf Fritzon

I vår förening fullkomlig kryllar det av hjältar. Man kan räkna in åtminstone 62 st. Ja, det finns ju naturligtvis fler men när det gäller just vårt arbete med Värmlands kyrkboksregister (VKBR) stämmer den siffran ganska bra. Maken till envishet och beslutsamhet i ett projekt över en så lång tidsperiod är sällan man får uppleva. Ideellt arbete har gällt för dessa och det är bara att erkänna att man står stum av beundran.

Det blev på något sätt ett erkännande av detta strävsamma arbete när Arkiv Digital på sensommaren hörde av sig och ville förhandla om rättigheterna till registret. VKBR har varit till stor glädje för släktforskare i värmlandsförsamlingarna och försäljningen av CD-skivor och USB-minnen har gett föreningens kassör många muntra stunder vid boksluten. Men nu handlade det om andra nivåer. AD lade ett bud och det hela mynnade sedan ut i ett

avtal där vi inkasserade en relativt stor summa pengar.

Styrelsen vill därför rikta ett stort tack till samtliga som genom åren varit inblandade i VKBR-arbetet, och tänker återkomma till våren med en inbjudan där vi vill få möjlighet att träffa så många som möjligt.

Vad krävs då för att bli en bra kyrkboksregistrerare och hjälpa till med projektet? Ja, så säger Gunnar Jonsson:

Våra hjältar

Lennart Andersson	Forshaga	Gunnar Jonsson	Säffle
Bertil André	Molkom	Lennart Jonsson	Forshaga
Malin Axelsson	Säffle	Sune Karlsson	Forshaga
Peter Borg	Molkom	Yvonne Karlsson	Deje
Sigvard Boström	Väse	Ingrid Larsson	Årjäng
Gunilla Brolund	Göteborg	John Larsson	Årjäng
Anette Carlsson	Karlstad	Per Larsson	Arvika
Berit Carlstedt	Hägersten	Jan Lilliesköld	Sundsvall
Kjell Croné	Göteborg	Arne Linnarud	Karlstad (avliden)
Anita Dagmarsdotter	Udenäs	Rickard Loberg	Koppom
Göran Ekberg	Örebro	Marianne Magnusson	Svanskog
Kurt Eriksson	Kristinehamn	Knut Malmström	Fryksände (avliden)
Siri Fransson	Norrahammar	Wiveca Mårtensson	Gualöv
Yngve Fredsberg	Östmark (avliden)	Jens-Åke Nilsson	Karlstad
Bernhard Granholm	Kristinehamn (avliden)	Bengt Nordstrand	Norrköping
Stina Granlund	Kil	Åke Nordström	Karlstad
Kristina Gunnarsdotter	Bromma	Birgit Olsson	Hammarö
Sven Haage	Brunskog	Hans Olsson	Forshaga
Christer Hammarström	Forshaga	Stig Olsson	Edsvalla
Rune Hansson	Varberg (avliden)	Hans Ramebäck	Helsingfors
Ulla Hansson	Töreboda	Kerstin Risberg	Karlstad
Kjell Hasselroth	Karlstad	Ingrid Sjöberg	Halmstad
Lenah Hedin	Säffle	Sören Stridsberg	Fiskebäckskil
Mats Hellgren	Floda	Jan Thimberg	Huddinge
Margareta Hultman	Arvika	Elisabeth Thorsell	Järfälla
Irene Hultman Andersson	Borgvik	Raymond Tryggvesson	Kil
Kenneth Högberg	Strömstad	Christina Weigel	Västerås
Britta Isaksson	Tomelilla	Ulf Widén	Hallstahammar
Carl-Johan Ivarsson	Söderköping	Henny Ängermark	Uddevalla
Thore Jansson	Rottneros (avliden)	Gunilla Önnberg	Torsby
Annelie Johannesson	Hammarö		
Ragnar Johansson	Forshaga		

Finn fem fel - vådan av att uppdatera sitt släktträd på nätet utan att kontrollera källor

av Anders Möller

Jag brukar likna släktforskning med ett detektivarbete där man samtidigt löser korsord, sudoku, rebusar och svarar på gåtor. I artiklar i flera släktforskartidningar har jag tidigare påpekat vikten av källkritik. Speciellt när man hämtar uppgifter ur andrahandskällor som äldre utredningar och tryckta alster. Många gånger finns uppgifter där författarna inte gått tillräckligt på djupet och därför missat väsentliga och avgörande uppgifter. Eller så kan författaren brustit i källkritik och självkritik och fallit för optimistiska antaganden, har utövat önsketänkande eller gjort ogrundade gissningar vilket har gett felaktigt resultat. Jag har också varnat för den blixtnabba spridningen av felaktiga uppgifter genom webbtjänster som Ancestry, Geni, MyHeritage, FamilySearch, Geneanet, DinSläkt, DisByt och snart även möjligt i ArkivDigital. Det finns gott om ”släktsamlare” som klipper och klistrar eller genom ett klick kopierar några generationer från någon annans släktträd på nätet och får släktträden att snabbt svälla till 100 000-tals individer utan att kontrollera några uppgifter mot originalkällor.

I denna artikel vill jag visa ett konkret exempel på vådan av att mer eller mindre automatiskt, med ett klick eller två, uppdatera sitt släktträd på nätet utan att kontrollera att uppgifterna är riktiga. Tillåt mig därför presentera en av huvudpersonerna i detta drama, länsmannen Erik Jonsson i Illberg i Stora Kil socken i Värmland.

I min tidiga släktforskning under mikrokortens tid på 1980-talet gjorde jag som många andra och följde de raka leden bakåt i tiden och ibland noterade syskon och i vissa enstaka fall även deras makar

och barn. Några år senare började jag komplettera och verifiera de uppgifter jag hade från min tidiga forskning genom att arbeta mig bakifrån och framåt. Jag började också allt mer använda andra källor som mantalslängder, jordeböcker, roterings- och utskrivningslängder, kyrkoräkenskaper, arméns mönsterullor och flottans skeppsmönsterullor, handlingar från domkapitlen och inte minst domböcker m.m. För tiden före för nyss nämnda källor har jag allt oftare använt mig av landskapshandlingarnas tiondelängder, mantalslängder och årliga räkenskaper m.fl. för att komma ännu längre bakåt i tiden. Det är i landskapshandlingarna som länsmannen i Illberg Erik Jonsson dyker upp och jag har god koll på honom mellan åren 1600-1629 och på flera av hans ättlingar. Han hustru Elin Olofsdotter dog före 17 november 1664 i Illberg i Stora Kil.

Efter att källmaterialet blivit allt mer digitaliserat beslöt jag för några år sedan att om möjligt försöka följa ”alla” mina släktgrenar framåt till mitten av 1900-talet. Det visade sig snart vara ett jättejobb som tidvis var ganska enformigt. Det positiva var att det var både enklare och gick snabbare att finna uppgifter i de digitaliserade arkiven än på mikrokorten. Efter att ha DNA-testat mig hos FTDNA i slutet av 2015 och i september 2018 även laddat upp mitt DNA till ett gratiskonto på MyHeritage har detta arbete fått ny drivkraft. Det krävs i regel mycket traditionell släktforskning för att hitta de matchande DNA-släktingarna, om de inte råkar finnas i den allra närmaste släktkretsen.

För en tid sedan när jag bläddrade bland ”mina” tusentals DNAmatcher på MyHeritage fastnade jag vid en matchning som verkade

utmanande att lösa och där det fanns ett släktträd över många generationer. Efter att ha följt olika grenar i bakåt i det matchande släktträdet och jämfört med mitt släktregister hittade jag till sist slätkopplingen. Det var länsmannen Erik Jonsson och hustrun Elin Olofsdotter i Illberg i Stora Kils socken.

Nätbaserade släktträd innehåller i stort sett aldrig några källhänvisningar. Därför kan det vara ett mödosamt arbete att försöka kontrollera och verifiera uppgifterna i det främmande släktträdet och jämföra med de källorna jag noterat i mitt egna släktträd. Min vana trogen noterar jag alltid alla källor jag hämtar uppgifter från och med sidhänvisningar så det är lätt att gå tillbaka till källan om det behövs.

Eftersom jag har skaplig koll på länsmannen Erik Jonsson och ättlingarna i ett par släktgrenar valde jag att börja bakifrån och arbeta mig framåt till vår tid. Till min bestörtning upptäckte jag omedelbart i det främmande släktträdet att namnen Erik Jonsson och Elin Olofsdotter var riktiga men att Erik skulle vara född 1677 och hustrun 1679 vilket var felaktigt. Om det vore riktiga födelseuppgifter skulle det innebära att Erik bara var 8 år gammal då hans sonsons dotter Anna Maria Kihlberg föddes 30 mars 1685 (fel 1). Här borde alla varningsklockor ringa hos den som äger släktträdet. Samtidigt anges Erik född och död i Västra Ämtervik och Elin född i Frykerud, bägge i Värmland vilket sannolikt är fel då inga födelseorter för paret har gått att finna i tidiga handlingar.

När jag studerade trädet ytterligare hittade jag ännu fler fel. I släktträdet på MyHeritage anges Christina Catharina Herwegh född 1673 och

gift med Erik Jonsson sonson Peter Kihlberg. Uppgiften om hennes födelse florerar i olika andrahands-uppgifter och anges ibland vara 1673 och ibland 1678. Uppgifterna går dessvärre inte att kontrollera då dopböcker saknas och det är lucka i kyrkoräkenskaperna 1670-1696. Om hon skulle vara född 1673 skulle hon blivit mor vid 12 års ålder vilket verkar orimligt (fel 2). Även här borde varningsklockorna ringa för ägaren av släktrådet.

Jag törs nog utan risk att dra slutsatsen att ägaren till släktrådet fått en uppgift från MyHeritage om en så kallad "Smart Match" och i förlängningen automatiskt genom ett klick har kopierat in släktledet till det egna släktrådet. Själv har jag endast 4 generationer i mitt släktråd på MyHeritage eftersom mitt gratisabonnemang bara tillåter 250 individer. Därför får jag ofta erbjudanden från MyHeritage att utöka mitt släktråd med mer eller mindre i förväg okontrollerbara anor. Med gratisabonnemanget är det svårt att granska vissa uppgifter.

När jag hittade dessa uppenbara fel i uppgifter om länsmannen Erik Jonsson och hans ättlingar övervägde jag faktiskt att lägga denna DNA-matchning åt sidan och glömma den. Men trots att uppgifterna i det matchande släktrådet inte stämde, byggde släktskapet ändå på en DNA-match. Detta gnagde i skallen och utmaningen att knäcka problemet kittlade i ryggraden. Därför beslutade jag att jobba vidare och försöka följa släktledet i originalkällor ända till vår tid. De äldsta leden hade jag redan koll på men för resten blev det ett tidvis mödosamt arbete som så sakta gav resultat. Med mina fördomar om alla existerande felaktigheter i släktråd på internet kunde jag inte låta bli att även göra sökningar på individerna i DisByt. Där besannades fördomarna direkt.

Även på denna webbplats fanns grava fel som inte borde finnas. Om Catharina Herwegh på MyHeritage

Ättlingar till Petter Kihlberg

1:1 **Petter Kihlberg**
Relation med **Catharina Herwegh 1678-**
2:1 **Anna Maria Kihlberg 1665-**

2:1 **Anna Maria Kihlberg**
f. 1665 Karlstad, Värmlands län (S)
Relation med **Erik Persson Styff 1662-**
3:1 **Peter Styff 1717--1781**

fick barn vid 12 år ålder så fick hon enligt DisByt barn hela 13 år före sin födelse (fel 3). - Det är tidigt! Vid ett djupare grävande i originalkällor konstaterades att Anna Maria Kihlberg inte var dotter till Catharina Herwegh (fel 4). Petter Kihlberg och Catharina Herwegh hade gift sig först 1701. Anna Maria var född 30 mars 1685 i Övre Ullerud och inte 1665 i Karlstad (fel 5). Anna Maria hade uppenbarligen en annan moder men hennes namn har jag ännu inte lyckats hitta i källorna.

På resan fram mot våra dagar uppdagades flera mindre fel och tveksamma uppgifter som t ex att Johan Daniel Styffe och hans hustru Elin Olofsdotter båda anges döda samma år. Elin skulle släktrådet på MyHeritage vara begravd den 2 september och Johan Daniel den 21

september 1820 enligt släktrådet men bara Elin Olofsdotter finns med i begravningsboken. Man kan därför fundera varifrån uppgiften om Johans död kommer.

Till slut lyckades jag i alla fall verifiera hela släktkedjan från min mormors farmors mormors morfars farmors morfar länsmannen Erik Jonsson till min nyfunna 12-männing. Nu återstår bara att se om min nyfunna 12-männing önskar ha kontakt med mig. Min erfarenhet är att mindre än hälften av DNA-släktingarna i forskingringen har svarat när jag sökt kontakt. Ännu då jag skriver detta, några veckor efter mitt kontaktförsök, har inget svar dykt upp.

Vid frågor eller funderingar är du välkommen att kontakta mig via e-post anders.moller@hotmail.com.

Karl XII:s besök i Borgvik - myt eller sanning?

av Peter Borg

Traditionen att Karl XII besökt Borgvik har levat i trehundra år. Gamla Borgviksbor fick denna berättelse till livs redan som barn. Catarina Ysing, Brukspatron Erik Borgström d.ä.:s hustru skulle ha fört konungen upp på den s.k. Kungsåsen och pekat ut det område, som borde höra till den blivande självständiga socknen.

I 1767 års karta tillfogar Olof Hamnerin efter "Numrernas uttydning" kommentaren att "Hans Högst Saliga Maj:t Konung Karl XII vid inbrottet i Norget Åhr 1718 gifvit nådigt tillstånd... och skall ock varit sinnad i anseende till ortens läglighet här anlägga en stad".

Detta har jag aldrig fått att stämma – bl.a. därför att inget säger, att han detta år färdades denna väg till norska gränsen men så har lusten väckts att åter igen se litet närmare på de gamla traditionerna. Om man gör några års återblick, finner vi att Karl XII lämnade Bender i Moldavien (som då hörde till det osmanska riket) den 27 oktober 1714 efter att ha vistats där i över

fem år efter katastrofen vid Poltava 28 juni 1709.

Kungen hade ju efter det illa genomförda fältslaget flytt med en handfull män och lämnat den svenska hären åt fångenskap och död. Turkarna tröttnade på den egensinnige mannen och han fick då ge sig av mot Stralsund, som ännu var en svensk besittning och nådde dit den 11 november 1714 efter 240 miles färd - 90 mil i postvagn och 150 mil på hästryggen.

Stralsund (Sveriges sista besittning på kontinenten utom Wismar, som höll ut till april 1716) belägrades av preussarna och i sista stund före Stralsunds fall lämnar Karl XII staden den 11 december 1715, blir rodd ut till gallioten "Hvalfisken" och sedan till brigantinen "Snappopp" och förs till Skåne (vid Skåre, nära Trelleborg, dit man kommer den 13, klockan fyra på morgonen). Den 16 rider kungen till Ystad för att stanna en tid. Han hade då inte varit i Sverige på femton år och Stockholm skulle han

aldrig återse. Han börjar där redan förbereda nästa krigshandling.

Tidigt en morgon någon vecka in i februari 1716 lämnar konungen Ystad, åtföljd av ett par herrar, generalerna Gustaf Fredrik von Rosen och Stanislaw Poniatowski i slädar och ankommer till Kristinehamn på kvällen den 17, övernattar där och fortsätter till Karlstad, dit sällskapet kommer lördagen den 18 fram emot kvällen och tar in på gästgiveriet. Söndagen den 19 deltar kungen i gudstjänsten och superintendenten Torsten Rudéen inbjuder kungen att bo hos honom, vartill kungen tackar ja. (Titeln biskop i Karlstad tillkom först år 1772.)

Sedan skiljer sig uppgifterna om hans avfärd hos de olika historikerna. En uppgift, som möjligen är den pålitligaste, meddelar att han stannade någon dag i Karlstad och att på eftermiddagen måndagen den 20 körde en "bondsläde" upp framför biskopsgården, varefter färden fortsatte västerut, mot Holmedal, där 3200 man samlats och dit kungen kommer torsdagen den 23 februari 1716.

Karl XII målad av David von Krafft.

Karl XII:s fälttåg och färder i Europa 1700-1716

Vi kan bara föreställa oss denna slädfärd: oplogade vägar som inte var värda namnet, februarinätternas kyla och landsbygdens mörker och enligt Ernvik mot ett så avlägset mål som Holmedal.

Om avfärden från Karlstad skriver Friedrich Rühs (utdrag):

"Alla små prydnader och alla lifvets bekvämligheter voro för honom likgiltiga; blef skjortan för svart så måste en af

Kyrkåsen i Borgvik med den flerhundraåriga "körtalla" som numera är borta.

hans officerare gifva honom en ny och han kastade den gamla på elden; då han på sitt näst sista fälttåg reste genom Carlstad, förskräcktes fru super intendentskan öfver det svarta linnet, i största skyndsamhet gjorde hon anstalt aff få sydda ett dussin skjortor af det finaste lärft och lade dem snyggt inpackade i släden då kungen skulle stiga i, blef han knappt varse packen förrän han kastade den ut med orden: Jag tål icke något bagage!

Fotnot: I motsats till all aningslös hjältedyrkan av Karl XII tecknas ett nyktrare porträtt av den tyske

Friedrich Rühs, som blev professor i historia i Berlin på 1820-talet. Han var född i svenska Pommern och talade svenska lika väl som sitt modersmål. Medan Napoleonkrigen rasade som värst skrev han Sveriges historia i fem delar från äldsta tid fram till Karl XII:s död; ingen före honom hade fört en sammanhängande svensk rikshistoria så långt framåt i tiden. Han tyckte inte om Karl XII och Anders Fryxell med sin Svenska historia har återgivit ovanstående händelse men också influerats av Rühs, då han betecknar Karl XII som "den största olycka som drabbat Sverige".

Borgviks södra herrgård. Byggt ca år 1700 i karolinerstil med det klassiska säteritaket.

Man kan ju inte räkna med att resan Karlstad – Holmedal skedde utan uppehåll. På vägen passerades Borgvik och det är nu som traditionen verkar stämma. Brukspatronen Erik Borgström d.ä., som till kungen sänt sin begäran att få bygga en kyrka i Borgvik och fått resolutionen därtill från Ystad 11 januari 1716 fick nu troligen ta emot kungen och troligtvis var det nu som den manhaftiga Catarina Ysing, Borgströms hustru, tog med kungen tisdag den 21 februari och gjorde som traditionen säger.

I sin bok "Borgvik förr och nu" (1904) skriver kapellpredikanten Fredrik Carlson:

"Beträffande socknens omfattning eller hvilka gårdar, som vid sockenbildningen borde räknas hit, bibehålles följande tradition: Då konung Karl XII på väg från Karlstad till Holmedal i februari 1716 passerade Borgvik, skall han en natt hafva legat i Södra Herrgården; följande morgon skall Fru Cajsa Borgström, född Ysing, hafva gått ut med konungen till den senare s.k. Kungsåsen, där konungen skall ha frågat henne hur mycket hon ansåg böra läggas till Borgviks församling, hvartill hon, pekande kring östra, södra och västra synranden, svarat: Så många gårdar vi kunna se. Och så har ju också i hufvudsak skett."

I Holmedal övernattade Karl XII hos kyrkoherden Sven Florelius (1684-1742), som fått pastoratet 11 januari 1716, samma dag som brukspatron Borgström fick det kungliga tillståndet till kyrkbygget i Borgvik.

Florelius har uppgett, att han 1716-18 hyst kungen och hans svit hela sex gånger – under 1718 års krig vid förberedelserna, inte i samband med själva anfallet. Det kungliga högkvarteret var då i Strömstad och den armé som kungen själv förde befäl över, gick över Västra Ed i Dalsland mot södra Norge.

"Karl XII:s stuga" i Holmedal

Enligt traditionen skall kungen ha övernattat i den här stugan flera gånger. Detta stämmer inte med Florelius uppgift om att kungen skulle ha gästade honom. Stugan kom på sin nuvarande plats vid Holmedals prästgård först ett tjugotal år efter kungens död men kan givetvis ha varit beboelig på sin förra plats.

Den 25 februari 1716 lämnar kungen Holmedal och går den 26 över gränsen vid Hölans prästgård med 600 man tillsammans med Poniatowski och Fredrik av Hessen. Planen var att rycka in i Norge på tre fronter: den högra med 3250 man under kungens befäl utgick från Holmedal, den mellersta med 3900 man under general Mörners ledning samlades vid Vänersborg för att rycka in i Norge vid Västra Ed, gå förbi fästningarna Fredrikshald, Fredrikstad och Moss och slå mot Kristiania liksom den högra styrkan. Den vänstra under generallöjtnant Ascheberg skulle utföra skenanfall mot Svinesund. Som avledning skulle överste Planting med Jämtlands regemente rycka fram mot Röros.

Den 1 mars bröt kungen upp från Hölän, gick västerut och mötte Mörners kolonn den 7. Kristiania föll den 10 mars men kunde inte hållas, varvid kungen lämnade Kristiania den 19 april och tog sig till Svinesund, där han stannade i två månader. Den 23 juni försökte han med en överrumpling men slogs tillbaka och utrymde Norge den 28 och lämnade då över befälet till Magnus Julius de la Gardie. Karl XII:s anfall mot Norge 1716 blev alltså ett misslyckande. Som bekant gav han sig ju inte utan försökte igen 1718.

Olof Hammerins uppgift på 1767 års karta över Borgvik att kungen besökte Borgvik "vid inbrottet i Norget år 1718" verkar vara felaktig, men man kan nog utan omsvep utgå ifrån att årtalen i efterhand blivit förväxlade. 1716 års misslyckade anfall har inte bara här kommit i skuggan av det som genomfördes år 1718.

Armén för anfallet 1718 var samlad i slutet av oktober i tre grupper: En från Värmland mot Örjebro, en från Dalsland över Västra Ed och en från Bohuslän över Svinesund. Konceptet var likartat 1716 års. Den värmländska hären på 4000 man samlades 27 oktober vid Holmedal under befäl av generallöjtnant Henrik Otto d'Albedyhl, den dalsländska också på 4000 man vid Västra Ed fördes av kungen själv och den bohuslänska av general Dücker. Tillgängliga källor säger ingenting om att Karl XII denna gång skulle ha passerat Karlstad eller Borgvik. Däremot sägs att sedan han den 8 mars lämnat Lund för att övervaka förberedelserna för Norgefälttåget ankom till Kristinehamn den 21 mars och stannade där till den 3 april och där system Ulrika Eleonora mötte upp för ett par veckors samvaro med brodern.

Den 3 april följer han systemen en bit på återresan till Stockholm. En uppgift säger att han någon gång därefter besökte Eda skans men det verkar troligt att han först tog vägen söder om Vänern, eftersom han besökte Emanuel Swedenborg och Christoffer Polhem i Trollhättan, där de båda ledde slussbyggnationen vid Göta älv. Vid denna tid lades de enorma förråd av livsmedel och furage upp, som behövdes för fälttåget och magasin upprättades i

Västra Ed, Säffletrakten, Holmedal och Eda och det var troligen då han besökte Eda skans. Så återvände han till Lund och stannade där till 4 juni, då han gav sig av upp till högkvarteret som upprättats i Strömstad.

Under tiden blev vår vackra kyrka byggd och den 30 november 1718 kunde den invigas av superintendenten Ingemund Bröms. Man var då givetvis ovetande om att konungen samma dag stupat i Fredrikshald. När alla fredsförhandlingar ett par år senare var klara, var stormaktstiden för Sverige över. Sverige hade förlorat alla sina Östersjöbesittningar inklusive baltstaterna och delar av Finland Landet låg i fattigdom och nöd och med 10.000-tals män i sina bästa år döda eller fångar i andra länder.

Sedan kungen blivit skjuten vid Fredrikshald bars han av några män omedelbart till sitt kvarter där liket lades ned i en snabbt illa ihopspackad furukista. Kistan fördes sedan till Uddevalla där den döde balsamerades av sin mångåriga livläkare och fältskär, Melchior Neumann. Var i Uddevalla liket stod är okänt men det skulle ha varit "i ett hus vid torget". I början av januari 1719 påbörjades vad som senare kom att kallas "Karl XII:s likfärd". Kistan stod på en enkel vagn dragen av ett fyrspann följd av ett par hundra personer ur olika samhällsklasser. På grund av de dåliga, hårdfrusna och hala vägarna hade man varit tvungen att surra fast kistan med rep och remmar. Liket gick genom ett totalt utarmat land, förbi ödegårdar som stod som monument över de besinningslösa krigen. En mil, två, kanske tre mil om dagen kunde man som mest tillryggelägga, men till slut den 27 januari når foljet Stockholm och kungens lik ställs upp på Karlbergs slott.

1878 målade i Paris Gustaf Cederström den berömda tavlan "Karl XII:s likfärd" Alltsedan dess har denna kraftigt förskönade scen varit bestämmande för svenska

folkets uppfattning om hur det gick till när den döde konungen transporterades från Norge till Stockholm. Målningen har dock inget som helst med den bistra verkligheten och de miserabla förhållanden som omgav den verkliga likfärden genom ett sargat Sverige att göra.

Fredrik Carlson kallades till kapellpredikant i Borgvik år 1900 (ännu rådde patronatsrätten – ius patronatus och den hade bruket, som faktiskt bekostat byggandet av kyrkan) och var därmed 100 år närmare traditionens upphov. Han kan i sin tur ha fått den från människor, födda på 1800-talets början och i sin tur ännu närmare. Inga massmedia spred då förvillande och motsägelsefulla budskap; sensationer och märkligheter av den art vi här talar om, fastnade i människors minnen och fördes vidare, kanske med stolthet.

Därmed hävdar jag att traditionen inte bör avfärdas utan ser Karl XII:s besök i Borgvik som ytterst sannolikt.

Kallelse till årsmöte 2020

Lördagen den 15 februari 2020 klockan 13.00 håller Värmlands Släktforskarförening (873201-6897) årsmöte i Edbergssalen på Arkivcentrum, Hööksgatan 2, Karlstad.

Föreslagen dagordning

- 1 Årsmötet öppnas
- 2 Fråga om årsmötet anses stadgeenligt utlyst
- 3 Godkännande av dagordning
- 4 Val av mötesordförande
- 5 Val av mötessekreterare
- 6 Val av justerare tillika rösträknare
- 7 Styrelsens verksamhetsberättelse och räkenskaper
- 8 Revisionsberättelse
- 9 Fråga om styrelsens ansvarsfrihet
- 10 Motioner och förslag till årsmötet
- 11 Komplettering av föreningens stadgar
- 12 Verksamhetsinriktning för 2020
- 13 Medlemsavgift för 2021
- 14 Budget för 2020
- 15 Val av ordinarie styrelseledamöter för 2020 och 2021. I tur att avgå är Ulf Fritzon, Berith Hemmingberg och Hans Hougaard
- 16 Val av revisorer och revisorssuppleant för 2020
- 17 Val av redaktör för VärmlandsAnor för 2020
- 18 Val av redaktör för VärmlandsRötter för 2020
- 19 Val av moderator för Facebookgruppen för 2020
- 20 Val av valberedning för 2020
- 21 Övriga frågor
- 22 Årsmötet avslutas

Välkomna!

Efter årsmötet bjuder föreningen alla deltagare på smörgåstårta i Almqvistsalen.

Årsmöteshandlingar

Årsmöteshandlingar bestående av föreslagen dagordning, styrelsens förslag till verksamhetsberättelse och komplettering av stadgarna samt ekonomiska rapporter kommer att publiceras på VärmlandsRötter (www.varmlandsrotter.se) senast den 5 februari 2020.

De kommer även att finnas tillgängliga i tryckt form i möteslokalen. Verksamhetsberättelse och ekonomiska rapporter kommer att publiceras i VärmlandsAnor nr 1 2020.

Julklappstips!

Varför inte ge bort ett medlemskap i Värmlands Släktforskarförening för 2020 till någon Du känner. För endast 170 kr får mottagaren ett medlemskap som bland annat innehåller 4 nummer av tidningen.

Gör så här: Maila kassor@varmlandsrotter.se och ange namn, adress och gärna mailadress på mottagaren. Ange att det gäller ”Julklapp”. Därefter får Du information om hur Du betalar in medlemsavgiften. OBS! Vi skickar inget presentkort eller gåvobevis till Dig eller mottagaren så själva julklappen får Du fixa själv.

Mottagaren får efter julhelgen ett välkomstmål från föreningen.

Ordförande har ordet

Nu håller Du årets sista nummer av VärmlandsAnor i Din hand och vi kan konstatera att ytterligare ett år börjar närma sig sitt slut. Flera släktforskarföreningar har av ekonomiska skäl gått över till att endast leverera sin medlemstidning i PDF-format. Jag vet att många med mig tycker att en tidning skall vara av papper, då det är själva bläddrandet i tidningen som ger rätt känsla och värde. VärmlandsAnor förblir en riktig tidning.

Flera källor till släktforskningen

På Arkivcentrum i Karlstad finns som Du säkert vet flera olika arkiv, vilka alla bidrar till att bevara det värmländska för eftervärlden. Mer information hittar Du på <http://arkivcentrumvarmland.se/>

Ett av arkiven är Värmlands Företagshistoria som i snart 50 år arkiverat flera värmländska verksamheters material. Har Du anor som t ex arbetat på de värmländska bruken är det mycket möjligt att det finns intressant information att ta del av här.

Hur går det med "Insplade i Värmland"?

Många har frågat oss vad som hände med detta projekt som ge-

nomförs av Institutet för språk och folkminnen, och tyvärr har projektet i omgångar drabbats av förseningar. Senaste informationen är att publicering skall ske vi årsskiftet 2019/2020.

Spännande 2020

På baksidan av detta nummer ser Du föreningens olika evenemang för våren 2020, och som vanligt ser det ut att bli en spännande inledning på året. Tänk på att senaste nytt hittar Du alltid på nätet via VärmlandsRötter och i vår Facebook-grupp Värmlands Släktforskarförening. Viktigt är att anmäla eventuell nya mailadress till föreningen så att vi kan hålla dig informerad. 2020 infaller Släktforskningens dag lördagen den 18 januari och då vill vi ju gärna att Du gör ett besök. Släktforskardagarna arrangeras 22-23 augusti i Skövde, endast två timmar bort. Mera information i kommande nummer. Vårt samarbete med Arkiv Digital avseende Värmlands Kyrkboksregister gör att de som har abonnemang hos Arkiv Digital kan söka bland 1,3 miljoner värmländska kyrkboksposter vilket innebär att Värmland blir tillgängligt för flera. Preliminär tidpunkt för detta är februari 2020.

Tack för i år

Året som nu snart är slut har för Värmlands Släktforskarförening varit fyllt av egna evenemang där våra lokalgrupper och vår programgrupp återigen lyckat erbjuda spännande föreläsningar och intressanta träffar. Vår medverkan vid olika evenemang ute i länet har förhoppningsvis spridit släktforskarintresset till de som ännu inte påbörjat den spännande resa som släktforskningen innebär. Forskarhjälp på Arkivcentrum och i lokalgrupperna fyller sin plats och där är det ett stort antal medarbetare som ställer upp och bidrar med sin kunskap. Vid våra föreläsningar på Arkivcentrum är det vår kaffegrupp som ser till att besökarna får en god kopp kaffe med tilltugg. Det är många som hjälpt till på olika sätt under året. Vill passa på att rikta ett stort tack till alla som på olika sätt fått allt det här att bli så bra. Ett stort tack även till alla medlemmar, det är tack vare Er föreningen lever.

God Jul och ett Gott Nytt År!

Lars-Göran Jansson, ordförande

Besök i Ölserud

I början på oktober var vi inbjudna att prata släktforskning i Ölseruds trevliga bygdegård. Ett tjugotal åhörare lyssnade på Britt-Marie

och undertecknad då vi berättade om hur man kommer igång med släktforskning, lite om DNA-forskning samt visade hur man söker via

Arkiv Digital. I pausen bjöds på kaffe och hembakad brödkaka med mjöl från Ölseruds kvarn.

Lars-Göran Jansson

Smedbergsände och vägen över Sörmon

av Bertil Olsson

Vägen över Sörmon från Varpnäs till Karlstad, cirka två mil, saknar än idag bebyggelse så när som huset mitt på vägsträckan vid Smedbergsände. Här strålade gränserna för socknarna Grava och Nor samt Karlstad stad samman. Tidigare skall här ha legat en krog som revs år 1813 på order av landshövdingen Elias von Echstedt. Många har förknippat namnet Smedbergsände med att det skulle ha funnits en smed med namnet Berg och som skulle ha fått sin ”ände” (död) på denna plats. Namnet Smedbergsände finns redan nämnt i Grums härads domböcker från mitten av 1600-talet. Vid laga ting med Grums härads protokoll den 13 februari 1666 finns en redogörelse för häradsgränser mellan bl a ”Noor och Segerstadh sochn i Swartbäcken, Rånäsudde, Nyckelmoss- bäcken, S. Smedbergs ende och i Rasteberget”. I ett sockenstämmoprotokoll från den 1 juni 1820 omnämnes namnet på den person som blev ihjälslagen här på Sörmon. ”I samband med beslut om indrivning av utlånad säd ur fattigmagasinet omnämns Hans Jonsson som mördad. Åborna uti Stora Bårum förklarade enhälligt det de icke ansvara för den säd, som blifvit utlämnad till den år 1818 på Sörmon ihjälslagne Enkemannen Hans Jonsson hvarefter enhälligt yttrades det Torparne och andra osäkra icke bort erhålla lån utan att hafva Husböndernas eller jordägarnes borgen”, berättar protokollet. I död- och begravningsboken för Nor står antecknat för år 1818: ”29 maj begrav 8/6 enkeman Hans Jonsson St Bårum 63 år 9 mån 2 d mördad på Sörmon”.

Under återstoden av 1800-talet och början av 1900-talet då man gick eller färdades med häst kunde man ge sig tid till stanna till här mitt på Sörmon. Personer som färdades över Sörmon mindes säkert

händelsen och för att hedra den döde eller för att skydda sig mot gengångare brukade man kasta en gren eller kvist på en hög. Här växte med tiden upp en offerkast. Andra benämningar på denna företeelse är varp eller vål. Det finns alltid en risk i att med hjälp av ett historiskt perspektiv eller en händelse försöka överflytta dåtidens föreställningar och handlingar till nutiden. Hela tiden ligger det nära till hands att ironisera och feltolka. Att färdas över detta milsvida skogsområde utan någon bebyggelse måste i sig själv vara skrämmande. Här kunde lätt rövare och annat löst folk antasta fredliga vägfarande. Samtidigt måste vi försöka förstå dåtidens skräck för det okända och speciellt om en plats kunde förknippas med ett våldsdåd. Räddast var man för de döda som kunde visa sig på olika obehagliga sätt. Carl-Martin Bergstrand återger i en artikel om ”Gengångartro och kasthögar i Värmland” följande: ”Vid en vål på Sörmon - skog mellan Varpnäs gård i Nors socken och Karlstad - sågs ofta en huvudlös gubbe. Vägfarande brukade stanna där och kasta en sten eller kvist på vålet för att man skulle ta sig förbi utan att bli antastad av den döde. Det sägs att en person skall ha blivit ihjälslagen på den platsen.” (Grava 1.2570 S. 56)

Döden upplevdes som en övergång från ett stadium till ett annat och man var djupt oroad var den avlidne skulle komma att hamna efter döden. En del personer tänktes bli osaliga och oroliga, då det fanns förhållanden i deras liv som de måste ordna upp innan de fick ro. Det kunde vara oförrätter eller brott som de ville avslöja för de levande. Det var därför de nu var tvungna att gå igen och i en eller annan form visa sig. En gengångare sökte alltså få ro i sin grav genom att i efterhand på olika sätt

ordna upp sådant som han inte hunnit med i sitt jordeliv. I den folkliga traditionen har man olika namn på dessa dödsväsen såsom gast, gengångare och spöke men beteckningar som vålnad, skrömt, otyg och oknytt förekommer. Det kännetecknande för gengångaren är som framgår av namnet: en död som återvänt från graven till den plats eller miljö där den har levat. Den kan ha mänskliga drag och egenskaper och den nämns ofta vid sitt individuella namn.

En gast är däremot en rolös ande av en död som anonymiserats och demoniserats. I folktron kunde gästen vara ett nattligt, lokalt skräckväsen som inte direkt visade sig utan gav sig till känna genom skrik eller en allmän olustkänsla. I de uppteckningar som Carl-Martin Bergstrand bygger sin artikel på finns två olika tolkningar av uppkomsten av en offerkast. Det talas om en illvillig ande som tänktes uppehålla sig på platsen för brottet och som där förmodades hota de förbipasserandes liv, hälsa eller lyckliga utgång av deras resa. Vägfarande såg sig därför nödsakade att lämna ett bidrag till hans vål. I det andra fallet ger uppteckningarna bevis för att trafikanterna inte kände till någon annan mening med kastandet än att högen skulle minna om den döde eller om dödsfallet.

Man sökte stämna den dödes ande välvillig genom att man visade sig tänka på honom och hans olycka, då man ger sitt bidrag till hans hög. Kastandet blir ett uttryck för en önskan att hedra den döde och hålla hans minne levande. Offerkastan på Sörmon lär ha funnits kvar i vägkurvan på södra sidan av landsvägen ända fram till 1950-talet, då vägen breddades. Enligt vissa lokala berättelser skall högen ha legat vid en stor tall. Denna tall gick under benämningen ”Supertallen” inte på grund av storleken utan

därför att vägfarande där brukade rasta och dricka sprit.

Har forna tiders offerkast något med nutida ljuständning och blomnedläggning på en dödsplats att göra? Finns det något samband eller är det en sed som sprungit fram spontant? Enligt mitt förmenande var mordet på statsminister Olof Palme den första ljuständningen och blomnedläggningen på en dödsplats i modern tid. Under åren sedan dess har vid varje större dödsolycka personer tänt ljus och lagt blommor på dödsplatsen. Så vitt jag vet är handlingen spontan och ett uttryck för medkänsla. En person i våra dagar skulle troligen aldrig acceptera den trosföreställning som upptecknandet om forntida offerkast vill ge uttryck för. Eller var det även då en känsla av vördnad och deltagande i sorgen? De gamla uppteckningarna om offerkast ger inga ledtrådar. Denna ljus- och blomsed förekommer inte bara vid dödsolyckor förorsakade av skjutvapen utan även vid trafikolyckor med dödlig utgång. I Karlstad förekommer att någon lagt blommor vid Rudskorset, där för något år sedan en trafikolycka inträffade. En annan plats där stundtals finns färskas blommor är vid Älvenäsbron, där en person sköts ihjäl. Vem är det som lägger blommor och tänder ljus? Om det är anhöriga eller släktingar till den döde är det en förklaring och då kanske vi har en anknytning till seden som finns i katolska länder att resa ett litet minnesmärke på dödsplatsen. Eller kanske det är så att kyrkogården och dess begravningsplatser har spelat ut sin roll som sista vilorum?"

Källor:

Sockenprotokoll för Nor år 1820 6/1 §1

Bergstrand Carl-Martin: *Gengångartro och kasthögar i Värmland*. Särtryck ur *Folkminnen och folk-tankar 1938:1*.

Grums härads dombok

Nr 228

Min far Helge Magnusson föddes 1908 som oäkta son på Levins släktgård Nysätra i Gunnarskog. Hans far Johannes Sandelin ville gifta sig med hans mor Stina Lovisa, men eftersom han var en arbetarpojke från Bortan i Gunnarskog, dög han inte som måg. Han bestämde sig då för att resa till USA och bli miljonär, för att sedan kunna köpa en stor gård i Gunnarskog.

Det är han som är orsaken till att jag började släktforska, vad blev det av honom. Det var inget bra val att börja leta efter en okänd farfar, namnet hade jag fått av min mor. Men någon Johannes Sandelin hittade jag inte i Gunnarskog, och ingen som hade åkt till USA. Efter mycket letande hittade jag en Johannes Magnusson som åkte båt till England och sedan vidare till Kanada, där han bytte namn till Sandelin. Han återvände 1917 från USA, men då var redan min farmor gift och hade fått två barn till.

Farmor dog 1919 då min far var 11 år. Barnen splittrades och min far fick på kvar som dräng hos sin mormor och morfar. Vintern när han fyllde 12 år började han köra timmer i Bogen. Så småningom fick han ut sitt morsarv och det använde han till att utbilda sig till

rättare. Hans mormor var dövstum tillsammans med ett stort antal av hennes släktingar. Enligt sägnen skulle det bero på att en tattare hade försökt att få en bit mat på Nysätra, vilket han inte fick. Han ska då ha uttalat att en förbannelse ska vila över denna gård och familj. Jag tror dock mer på den rika förekomsten av anförluster.

Den enda källan jag har på att Johannes Sandelin är min farfar, har jag fått av min mor. Därför har jag tänkt att en DNA-test skulle kunna vara en möjlighet att verifiera släktskapet. Min bästa DNA-träff visade sig vara en fyrmänning på min farmors farfars sida. Hans son hade redan hittat mig i sin släktforskning och han hade kommit betydligt längre än vad jag hade gjort på ett stort antal grenar. Hitills har jag hittat 50 DNA-kusiner på min farfars sida, så det borde vara rätt farfar. En autosomalt DNA (atDNA) via Family Tree DNA är något jag rekommenderar släktforskare att göra. Men visst, det kan bli överraskningar, men jag har inte hittat några fel gentemot min pappersforskning.

Kjell Hasselroth,

Stor Ingmars väg 13,

653 46 Karlstad,

kjell.hasselroth@comhem.se

Till minne av Christer Nilsson 1948-2019

Föreningen har nåtts av beskedet att vår medlem och revisor Christer Nilsson avlidit den 11 oktober 2019 efter en tids sjukdom. Christer var född 8 december 1948 i Karlskoga och rycktes ifrån oss i en ålder av 70 år.

Han blev medlem i Värmlands Släktforskarförening 2016, och valdes vid årsmötet 2018 till revisor. Den tid han var vår revisor upplevde jag Christer som en vänlig, eftertänksam och noggrann person som lämnar ett tomrum efter sig i vår förening.

Våra tankar går till Christers familj!

Lars-Göran Jansson

Antavla nr 228	Upprättad för Helge Magnusson, f. 9/4 1908 i Nysåtra, Gunnarskog (S)					f (2) t. Kjell Hasselroth. Orter i (S) län om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V	GS = Gunnarskog		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63			
Nr 2, far	Elofsson	Sandelin, Elof Jonsson. Fältjägare	Elofsson, Jon	Olsson, Elof	1719, GS, Bortan - 5/10 1800, GS, Bortan		
Sandelin	Magnus	f 27/7 1797, Gunnarskog, Bortan	11/2 1756, GS, Bortan - 17/12 1822, GS	Persdotter, Karin	18/12 1726, Mangskog, Slobyn - 10/9 1819, GS		
Johannes	Inhyes	d 30/1 1875, Gunnarskog, Bortan	Jonsdotter, Karin	Persson, Jon	25/8 1719, GS, Bortan - 28/5 1802, GS, Bortan		
f 9/6 1883	f 18/5 1833	g 25/10 1821, Gunnarskog	8	Nilsson, Kerstin	1726, GS, Treskog - 26/5 1802, GS, Bortan		
Gunnarskog	Gunnarskog	Mänsdotter, Märta	Börjesson, Måns. Bergsman	Persson, Börje	15/7 1737, GS, Järperud - 23/4 1800, GS, Bosebyn		
d 4/7 1942	d 30/7 1901	f 1/8 1799, Gunnarskog, Bosebyn	2/2 1770, GS, Bosebyn - 26/11 1803, GS	Mänsdotter, Marit	26/11 1736, GS, Bosebyn - 6/7 1819, GS		
Eda	Gunnarskog	d 18/6 1864, Gunnarskog	Andersdotter, Karin	Elofsson, Anders	30/5 1740, GS, Bortan - 31/5 1783, GS, Bortan		
	4		9	Jonsdotter, Märta	18/1 1749, GS, Bortan - 1820, GS		
	Jonsdotter	Olsson, Jonas	Nilsson, Olof				
	Anna	f 1811, Gillberga	1769, Gillberga - 18/9 1826, Borgvik				
Nr 1, ansökare	f 12/11 1845		Jansdotter, Amika	Andersson, Jan	1751 - 1800, Gillberga		
Magnusson	Värmskog	Bengtsdotter, Sopia	10	Nilsson, Stina	1755, Gillberga - 1828, Gillberga		
Helge Wilhelm	d 23/8 1935	f 14/2 1817, Gillberga	f 10/8 1786, Filipstad				
Rättare, byggnadsarbetare	Eda	d 15/5 1846, Värmskog	Hjerpe, Ingrid Greta	Hjerpe, Anders Larsson	14/12 1749, Sunne, Rottne - 5/12 1825, GS		
f 9/4 1908	5		11	Nyqvist, Stina Petersdotter	f 1/9 1752, Sunne, Lersjöfors		
Gunnarskog, Nysåtra	Johannesson	Johansson, Johannes. Skomakare	Davidsson, Johan Gustav				
d 12/12 1985	Nils	f 7/6 1845, Stavnäs	1815, Skövde(R) - 1856, Brunsbog	Broberg, Maja Jonasdotter	f 26/9 1782, N Kyrketorp (R), Tovatorp		
Forshaga	Hemmansägare	d 6/1 1935, Bogen	Nilsson, Karin	Andersson, Nils	7/9 1770, Högerud, Ingersbyn - 1809, Högerud		
g 16/4 1938	f 8/12 1866	g 26/12 1867, Bogen	12	Nilsson, Britta	f 31/10 1761, Högerud, Ingersbyn		
Nor	Bogen	Olsson, Kerstin	Persson, Olof. Fältjägare	Olsson, Per	1/1 1788, Eda, Hävilsrud - 24/11 1867, Bogen		
Hasselroth	d 26/4 1937	f 10/12 1845, Gunnarskog, Bogen	20/9 1821, Eda - 20/10 1860, Bogen	Persdotter, Ingeborg	25/7 1790, Eda, Hulteberg - 16/11 1825, Eda		
Märta Alfrida	Gunnarskog, Backa Södr	d 27/3 1941, Bogen	Jansdotter, Maria	Jansson, Jan	26/2 1784, GS, Bogen - 20/4 1871, Bogen		
f 3/1 1914, Segerstad	g 23/8 1889, Gunnarsl 6		13	Jansdotter, Kerstin	6/12 1788, Eda, Kyrkskogen - 20/2 1875, Bogen		
Nr 3, mor	Andersdotter	Levin, Anders Jansson. Hemmansägare	Levin, Jan Jansson	Levin, Jan Jansson	28/8 1745, GS, Treskog - 20/4 1837, GS		
Nilsson	Stina	f 11/10 1805, Gunnarskog	22/10 1768, GS - 23/11 1847, GS	Jonsdotter, Karin	1746, GS - 5/5 1821, GS, Treskog		
Stina Lovisa	f 15/10 1857	d 6/10 1882, Gunnarskog	Persdotter, Marta	Källarsson, Per. Bergsman	26/2 1732, GS - 15/7 1800, GS, Treskog		
f 4/3 1890	Gunnarskog	g 5/1 1840, Gunnarskog	14	Ersdotter, Kjerstin	1741, Gunnarskog - 19/12 1797, GS		
Gunnarskog	d 13/5 1931	Andersdotter, Kerstin	Levin, Anders Matsson. Bonde	Eriksson, Mattes	f 1747, Mangskog		
d 1/11 1919	Gunnarskog	f 24/1 1819, Mangskog, Bjurbäcken	5/5 1782, Mangskog - 5/5 1859, Mangskog	Olsson, Mali	f 1761, Gräsmark		
Gunnarskog	Gunnarskog	d 5/10 1889, Gunnarskog	Jonsdotter, Maria	Levin, Jean Jansson	2/9 1773, GS, Treskog - 23/11 1840, Mangskog		
	7		15	Persdotter, Kjerstin	9/11 1770, GS, Treskog - 15/4 1841, Mangskog		
15/1 2019							

Anders Olsson, storbonde och nämndeman, var född 18 september 1814 i Sälsåsen, Ölme. Han var vallonättling i rakt nedstigande led från Lambertz, som invandrade under drottning Kristinas tid. Anders var gift tre gånger. Den första frun dog i samband med den första förlösningen 1845. Inte heller barnet överlevde.

Den andra hustrun, Anna Britta Pettersdotter, födde honom tre barn, varav två nådde vuxen ålder, Anders och Anna Maria, innan hon avled och lämnade honom som en rik man tack vare hennes förmögenhet. Hon var dotter till häradsdomaren i Sanna, Ölme, Petter Andersson, och levde 1816-1854.

Dessa barn fick alltså en god start i livet tack vare morsarvet. De lär ha fått 12.000 var när modern dog. Dottern Anna Maja kom till Sörås i Ölme och gifte sig med sonen på gården. Anders blev hemmansägare i Sanna, men fungerade en tid som skollärare.

Det är nästa hustru som jag ägnat mera forskning åt, eftersom hon blev mormors mor till min make, Ingvar Svensson, död sedan fem år.

Vigseln ägde rum 1856 mellan Anders Olsson och Maja Stina Larsson, född 16 november 1829 vid Ekholmen i Väse. De bodde i Sanna, men senare i Östra Åm.

Barn 1: Vendela Maria, f 2 juli 1857 vid Sanna. Hon kom till Östra Fågelvik som piga på Spånga gård hos en Anna, änka efter kyrkvärden Lars Andersson. Efter en sväng till Stockholm gifte hon sig med skräddaren Martin Olsson Björklund, f 1854 i Årtemark (P). De bodde och verkade äga huset på Nya Kyrkogatan 74 i Kristinehamn. De fick flera barn, men lät inte döpa dessa då de var metodister. Ca 1884 såldes huset och 1887 reste hela familjen till USA, där jag kunnat följa dem och sett att fler barn föddes.

Barn 2: Christina, f 15 augusti 1859 i Östra Åm. Hon var en tid piga i Kristinehamn, men kommer på hösten 1881 tillbaka till Ölme, där hon dör i tyfus 1883.

Barn 3: Augusta, f 13 mars 1862 i Östra Åm. Hon kom också till gården Spånga i Östra Fågelvik. Mer om henne nedan.

1864 ändras titlarna för Anders Olsson i husförhörslängden. Han är inte längre betrodd som nämndeman, han förlorar allt och måste gå från gården. Detta beroende på att han skrivit på borgen för en god vän, som inte kan betala sitt lån. Stor tragedi för hela familjen. De måste flytta till enkel bostad och Anders försörjer familjen som dagkarl. Hustrun Maja Stina dör i lunginflammation 24 juni 1864, men jag vet inte i vilken ordning allt skedde. De hade fem barn varav två var små flickor och den äldsta fyllde 17 den sommaren. De bodde först i Sanna och som gammal bodde Anders hos sonen Anders i Södra Hult, där denne var bonde. Dottern Augusta och dotterdottern Gerda hälsade på honom under hans sista tid. Gerda mindes en mycket gammal och skröplig gubbe. Han dog 7 oktober 1903.

Augusta gifte sig 18 juni 1881 med banvakten i Brunflo (Z) Lars Emil Johansson, född i Ölme 1856. Efter att ha blivit anställd vid SJ, tog han chansen till en bättre framtid och sökte jobb i Norrland. Efter anställning norrut kunde man efter några år få en bra plats i sina hemtrakter. Det lyckades för Lars Emil och han pensionerades 1917 som förste banmästare i Degerfors.

Augusta och Lars Emils dotter Gerda Emilia föddes i Anundsjö (Y) 20 oktober 1891. Sedan de flyttat till Degerfors fick Gerda gå i flickskolan i Kristinehamn, och efter detta utbildade hon sig till skolkökslärarinna i Göteborg, och arbetade där några år. 1917 kom hon tillbaka till Värmland

och Kristinehamn där hon bosatte sig hos föräldrarna, som då byggt hus där.

1924, under ett skurlov på hösten, gifte hon sig med Sven Wilhelm Svensson, f i Söderhamn 2 juli 1892, och med anor i Hälsingland, Östergötland och Uppland. Han var kalkylator på KMW, och sedan kontoret flyttats från Kristinehamn till Karlstad reste han dagligen med tåg till arbetet. Det var inte så smidigt som idag. Tåget tog mycket längre tid på sig och gick mer sällan. Gerda arbetade som lärare på folkskolan och flickskolan. Man hade hembiträde och mormor och morfar fanns i huset en trappa ner. Gerda blev inte hemmafru förrän vid pensioneringen 1957.

Barn 1: Thore Sigvard, f 16 april 1926. Blev fotograf på Götaverken i Göteborg. Var gift och hade två barn.

Barn 2: Lars Ingvar, f 16 juli 1932. Studerade i Uppsala, journalist, anställd vid Skatteverket och pensionerad som fögderidirektor i Sunne, men också konstnär och forskade i persontrafik i gången tid, på våra sjöar, mest i Värmland. Gifte sig 1960 med undertecknad Else-Marie Johansson, f i Dunker (D) 1933. Bonddotter, receptarie, museimedarbetare och släktforskare. Vi fick tre söner, Olof Henrik och Gunnar, men Gunnar avled vid fyra års ålder.

*Else-Marie Svensson, Arvika,
070-368 63 44,
elsmarirene@gmail.com*

Antavla nr 229	Upprättad för Augusta Andersdotter, f. 13/3 1862 i Ölme (S)				mm (7) t. Else-Marie Svenssons make. Alla orter i (S) län	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2, far	Andersson	Hindrichsson, Anders. Bonde	Wincentsson, Hindrich	Lambertzsson, Wincent. Bonde	1635 - 1719	
Olsson	Olof	f 25/11 1727, Ölme	1687, Lungund - 1749, Väse	Höte, Kerstin Jonsdotter	c 1649 - 27/7 1727	
Anders	f 6/10 1769	g 10/10 1756	Hindrichsdotter, Annika	Björsson, Hindrich	1653, Alster, Bergsäng - 30/9 1733, Väse	
Bonde, nämndeman	Väse, Öna	Andersdotter, Kerstin	8 23/5 1693, Väse - 1762, Väse, Lindalen	Ersdotter, Ingel	1653, Väse, Sorkdalen - 11/8 1741	
f 18/9 1814	d 1831	f 1737				
Ölme, Sölsåsen	Ölme, Sölsåsen		9			
d 7/10 1903						
Ölme, Sanna						
g 1856	Ersdotter					
Ölme	Maria	f				
Nr 1, ansökare	f 1780	d	10			
Andersdotter		g				
Augusta		f				
f 13/3 1862		d				
Ölme			11			
d 1943	Larsson	Jonsson, Lars. Bonde	Jonsson, Jonas	Jacobsson, Jon. Bonde		
Kristinehamn	Jan/Johan	f 1763, Väse, Ekholmen	f 22/9 1726, Väse, Ekholmen	Jonsdotter, Maria		
g 1881	Bonde, bruksfaktor		Jonsdotter, Ingrid	Jansson, Jonas		
Johansson	f 27/4 1806	12 f 13/7 1734, Väse		Olsdotter, Maria		
Lars Emil	Väse, Ekholmen	Mattsdotter, Ingrid				
f 20/10 1891	d 9/11 1889	f 1766, Väse				
Nr 3, mor	Ö Fågelvik, Skattkärr		13			
Larsson	Ersdotter					
Maja Stina	Britta Christina	f				
f 16/11 1829	f 28/9 1809	d	14			
Väse, Ekholmen	Väse	g				
d 24/6 1864	d 22/12 1849	f				
Ölme, Åm Östra	Väse, Torsgården	d	15			
6/2 2019						

Vårens program 2020

Arvika

Träffar: Biblioteket - Andra måndagen i månaden kl 17 – 19.
13 januari: Diskussionskväll med frågor
10 februari: När bilen kom till Arvika. Kent Ekberg
9 mars: Domstolsforska. En guldgruva för släkt- och bygdeforskare. Britt-Marie Johansson
6 april: Program ej klart (OBS! Första måndagen i april)
11 maj: Diskussionskväll.
Forskarhjälp på biblioteket: Lördag 18/1 kl. 10.30-14 (Släktforskningens Dag), Tisdag 18/2 och 21/4 kl. 15-18, Lördag 14/3 och 9/5 kl. 10.30-14.

Grums

18 januari. Släktforskningens Dag på biblioteket kl 10-14. Föredrag av Sten Fransson: Hur tar vi hand om varandra? Fattigdom och äldrevård genom tiderna.
Program på Svealokalen (Funktionsrätt), Sveaplan 2 kl. 18:
21 januari: Åldringsvården i Grums under de senaste 50 åren. Frank Lassen
18 februari: Seffle Möbelfabrik – String Seffle. 70 år med möbler från Säffle. Claes Åkerblom
1 mars: Lite tå hört
21 april: Program meddelas senare
Forskarhjälp på biblioteket: 23/1, 6/2, 20/2, 5/3, 19/3, 24/4 kl. 15-18

Karlstad

Alla aktiviteter sker på Arkivcentrum. Programmen genomförs i samarbete med Arkivcentrums institutioner.
Lördag 18 januari kl. 9.30-15: Släktforskningens Dag. Officerare och soldater – deras liv o bostäder. Separat program.
Måndag 3 februari kl. 14: Prästen – Statens och Guds ords tjänare. Prästens funktion i Svenska kyrkan från 1500-talet till våra dagar. Lennart Nilsson f.d. kyrkoherde i Brunskog, hovpredikant och författare
Torsdag 20 februari kl. 18.30: Domstolsforska – hur forskning i domböcker kan vara en guldgruva för släkt- och hembygdsvorskare. Britt-Marie Johansson, Värmlands släktforskarförening
Måndag 2 mars kl. 14: Släktforskar-Café ”snacktjäm”. Program- och kaffegruppen
Torsdag 19 mars kl. 18.30: Bjurtjärn och Vassgård på 1800-talet Hans Olsson, f.d. lärare i historia o samhällskunskap på Brogårdsgymnasiet i Kristinehamn
Måndag 6 april kl. 14: Mitt Nordvärmland – lite om släktforskning och lokalhistoria. Torleif Styffe, Torsdag 23 april kl. 14 och 18.30 (dubbling): Hitta fader okänd med hjälp av DNA. Christina Sagersten – Finding Family

Kristinehamn

Lördag 18 januari kl. 10.30-13. Släktforskningens Dag på Huvudbiblioteket. Forskarhjälp. Föredrag av Jan Olsson om officerare och soldater kring Kristinehamn.
18 mars kl. 18.30: Vad Föreningsarkivet kan ge släktforskare. Berith Sande, arkivchef.
22 april kl. 18.30: Torp- och gårdsvorskning med Gunilla Didriksson, Lindesberg
13 maj kl. 18. Våravslutning med utfärd för medlemmar. Plats meddelas senare.
Forskarhjälp i Släktforskarrummet på biblioteket följande dagar kl. 14-17: 11/2, 10/3, 14/4, 12/5
Forskarhjälp i Hörsalen följande dagar kl. 14-17: 21/1, 18/2, 18/3.
Kurser i släktforskning anordnas, anmälan till Gunnel Larsson.

Säffle

Lördag 18 januari kl. 10-13. Släktforskningens dag på biblioteket. Kenneth Larsson berättar om soldater.
27 januari kl. 19: Gaggkväll
24 februari kl. 19: Släktforskning och DNA
30 mars kl. 19: Gamla handstilar med Peter Olausson
27 april kl. 19: Om Rudqvistssläktens släktträff med Maria Klässbo
25 maj kl. 19: Utflykt till Liljedal.
Forskarhjälp på biblioteket följande dagar kl. 16-19: 13/1, 10/2, 9/3, 13/4, 11/5.

Hagfors

Forskarhjälp på biblioteket: 9/1, 23/1, 6/2, 20/2, 5/3, 19/3, 2/4 och 16/4 kl. 14-17.

Ändrade program meddelas på Värmlandsrötter, liksom på föreningens Facebooksida.

Vår programverksamhet
genomförs i samarbete med

 Folkuniversitetet